

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SIYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 218 11HAZİRAN 1979 7.5 LIRA

Emperyalist yardım politikası nedir

PARİS
ANLAŞMASININ
PERDE ARKASI

Belçika'da
Ülkü Ocakları
NATO Karargahından
emir alıyor

TÜSTAV

TSE'de sendikalaşmanın karşısında CHP

Uzun süren bunalımlı bir dönemin ardından 31 Mayıs günü toplanan Türk Standartlar Enstitüsü 18. Genel Kurulu da, çalışanlara beklediklerini vermekten çok uzaktı.

Bilindiği gibi; MC dönemlerinde Enstitü, yönetim düzeyinden başlayarak gerici ve faşist güçlerce işgal edilmiş, ilericiler ağır baskı ve kıyım uğramışlardı. Yasa dışı yollardan gerçekleştirilen bu işgal, Danıştay'ın 1976 ve daha sonraki Genel Kurul'lar hakkında verdiği yürütmeyi durdurma ve iptal kararlarına karşın sürdürülmüştü. Ekim 1978'de Enstitü'nün hukuken düşmüş bulunan yönetimi Başbakanlık'ça görevden uzaklaştırılmış ve bir Geçici Yönetim Kurulu atanmıştı. 8 Kasım 1978'de toplanan Olağanüstü Genel Kurul'da; Meslek Odaları, üniversiteler ve kamu kuruluşlarından gelen ilericiler delegelerin de desteğiyle, çeşitli Bakanlık temsilcilerinden oluşan bir Yönetim Kurulu seçildi.

Olağanüstü Genel Kurul'da, aklanması yapılmamış bulunan 1975 - 1976 ve 1977-1978 dönemleri hesap ve faaliyetlerinin Yönetim Kurulu'nca bir uzmanlar grubuna incelettiler. Alınacak raporun 1979 Genel Kurulu'na getirilmesi karara bağlanmıştı. Karara uyularak hazırlanan raporun içeriği, Genel Kurul'dan önceki hafta basına yansdı. Enstitü kaynaklarının kişisel çıkarlar için tüm yasalara çiğneyerek nasıl kullanıldığını ortaya döken rapor, Genel Kurul'da da tartışmalara yolaçtı. "Cezai kovuşturma için Cumhuriyet Savcılığı'na iletilmesine göre, ayrıca aklamama işlemine gerek olmadığı" gibi mantık dışı savlar ileri sürüldüysse de, ilericiler delegelerin de çabalarıyla hesapların aklanmaması sağlandı.

Ancak, TSE'nin sosyal demokrat yöneticileri, eski yönetim ve onların faşist kadrolarını temizleme doğrultusundaki bir ölçüde başarılı çalışmalarını a-bartarak gündemin başında tutarken; Enstitü çalışanlarının sendikalaşma girişimlerini engelleme gayretlerini örtbas etmek amacıyla güdüyorlar.

Bilindiği gibi, 1974 yılında verilen bir mahkeme kararı sonucu bir hukuk profesöründen alınan bir yoruma dayanılarak, TSE çalışanlarının bir bölümünün sendikal hakları ellerinden alınmıştır.

Geçtiğimiz günlerde yönetimi değişen işyeri sendikasının etkinliğinin bir ölçüde artması olasılığı belirdi. Ayrıca sendikası olarak çalışan kesim de, ilericiler grubun öncülüğünde sendikaya üye oldular. Sosyal demokrat yönetimin bu gelişmelere yanıtı; Sendika Yönetimini ele geçiren teknisyen kesiminin Genel Kurul kararıyla sendika kapsamı dışına çıkarılması biçiminde oldu. Gerçekte, TSE çalışanları böylelikle sendikal haklarının Genel Kurul'un salt çoğunluğuyla vereceği bir karara bağlı olduğunu da öğrenmiş oldular.

Bunun ötesinde, çalışanların görüşü alınmaksızın Genel Kurula sunulan Personel Yönetmeliği değişikliği önerisi de eskisinden daha anti-demokratik hükümler içermekteydi. Geçmiş dönemin "ulufe" sisteminin şikâyetçi olan yeni yönetimin çalışanlara sunduğu alternatif, "kemerleri sıkma politikası" oldu.

Geçmişte, işçilerin toplu sözleşmeyle elde ettikleri haklar, kadrolu personele de aynen yanıtılırken, bu uygulamayı kaldırarak "işçi-kadrolu" ayrımını ilk kez fiilen gerçekleştirme onuru (!) da sosyal demokrat yönetime ait. Ayrıca, Personel Yönetmeliğinde bu kez sık sık 657 sayılı yasaya atfı yapılarak, TSE personelinin memurlaşma yolunda adımları atılmaya çalışılıyor.

Kuşkusuz, TSE çalışanları, ekonomik-demokratik hakları için verdikleri mücadelede sosyal demokrat yönetimin "icazet" sağlama çabasında değillerdir. Gelişmeler, tek çözümün "grevli-toplu sözleşmeli sendikal haklar" mücadelesinin yükseltilmesi gerektiğini vurguladığı için anlamlı ve önemlidir.

DÜZELTME VE ÖZÜR

"CHP'DE TABANA KARŞI DUVAR"

YÜRÜYÜŞ'ün 217. sayısında orta sayfalarda yer alan "CHP'de Tabana Karşı Duvar" başlıklı yazının sütunları birbirine karışmış ve sonuçta yazının bütünlüğünü ve anlamını bozabilecek bir durum doğmuştur.

Yazının 3. sütunundaki "Sol Kanat Muhalefetin Durumu" arabaşlığından önce, yazının 5. sütununun başından 6. sütununun ("karşı çıkmaktadır" sözcükleriyle biten) dokuzuncu paragrafının sonuna kadar olan bölümünün okunması gerekmektedir.

Bu düzeltme vesilesiyle belirtelim ki:

i) Yazıda, CHP Genel Yönetim Kurulu eski üyesi Semih Eryıldız'ın "sol kanat" muhalefetin üyesiymiş gibi anlaşılmasına neden olabilecek bir yanlışlık olmuştur. Böyle bir durum olmadığı gibi, yazıda bu kastedilmiş de değildir.

ii) Yine aynı yanlışlık sonucunda, "sol kanat" muhalefetinin, tıpkı diğer muhalefet grupları gibi, Genel Merkez'in işine yarayan bir tutum içinde olduğu anlamı çıkabilmektedir. Böyle bir durum da söz konusu değildir.

iii) Yazının 6. sütununun onuncu paragrafından itibaren (" ") işaretleri içinde ve italik olarak dizilmiş üç paragraf, CHP Ordu Milletvekili Ertuğrul Günay'ın Kurul'daki konuşmasından alınmıştır. Yazıdaki yanlışlık dolayısıyla bu da anlaşılacaktır.

Düzeltilir, okuyucularımızdan özür dileriz.

YURUYÜŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Sti. adına NİHAT SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni: Zeki KILIC ● Yazı İşleri Müdürü: Neşet KOCA-BIYIKOĞLU ● Teknik Sekreter: Bülent ARTAMLI ● Yönetim: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Bürosu: Piyerloti Cad. 21/1 Cemberlitas - İSTANBUL Tel: 26 35 67 ● Avrupa Temsilciliği: COODIFF 13/2 Square Wisser - 1040 Bruxelles - BELÇİKA Tel: 230 34 72 ● İlan Koşulları: Arka kapak renkli 22.500 TL., Arka Kapak siyah beyaz 18.000 TL., 1ç sayfa 10 TL., 2ç sayfa 12 TL., Yayın İlanları % 50 indirimlidir. ● Baskı: Daily News Web Ofset Testileri ● Kapak: Uğur OKMAN

● Abone Koşulları: Yıllık 300 TL., Altı aylık 150 TL. ● AVRUPA: Altı aylık 375 TL. (30 DM), Yıllık 750 TL. (60 DM) ● AMERİKA: Altı aylık 500 TL., Yıllık 1000 TL. ● AVUSTRALYA - JAPONYA: Altı aylık 600 TL., Yıllık 1200 TL.

● Ödeme Adresi: TÜRKİYE: YÜRÜYÜŞ DERGİSİ POSTA ÇEKİ 100234 ● AVRUPA: COODIFF POSTA ÇEKİ: 000-1164657-75 BRUXELLES-BELÇİKA

SOMUNCUOĞLU:
"HALA AKSARAY'DA BİR KOMÜNİST ÖLDÜREMEDİNİZ Mİ?"

MHP Niğde Milletvekili Sadi Somuncuoğlu'nun 14 Mayıs günü Aksaray'a gelişle birlikte, faşist çeteler terör eylemlerini yoğunlaştırdılar. Sadi Somuncuoğlu'nun faşistlere yaptığı bir konuşmada, "Hala Aksaray'da bir komünist öldüremediniz mi?" dediği öne sürüldü. Somuncuoğlu'nun toplantısından dağılan faşistler aldıkları komutla, Aksaray

Ticaret Lisesi'ne saldırarak iki ilericiler öğretmeni yaraladılar. Aynı gün bir başka faşist grup da, Kılıçbaşan Ortaokulu'nda okul müdürü ve bazı öğretmenlere saldırarak istediysse de, çevrede bulunanlar tarafından püskürtüldüler. Bunlarla da yetinmeyen faşistler 26 Mayıs akşamı İhlara İşhanı'nın ikinci katında bulunan TÖB-DER lokali gaz dökerek ateşe verdiler. Bütün bu olaylar önceden de polis tarafından bilindiği halde hiçbir önlem alınmıyor, tersine faşistlerin sırtları sıvazlanıyor. Bu arada Sadi Somuncuoğlu'nun suç dosyası da kabardıkça kabarıyor.

ÇORUM'DA CHP FAŞİSTLERLE UZLAŞIYOR

Çorum'da "3 Mayıs Gençlik ve Spor Kulübü" adlı faşist bir örgüt var. Bu örgüt Çorum valiliğinin 03 071 sayılı kararlarıyla, 1630 sayılı yasa hükümlerine aykırı faaliyette bulunduğu için ve aynı yasanın 45. maddesi uyarınca mahkemeye verildi ve mahkeme sonuna kadar da faaliyetten alıkondu. Ne var ki, Çorum CHP İl Örgütü yöneticileri, kendilerine gelen "üçüncü gençler" in ricalarını geri çeviremediler ve Vali ile kısa bir görüşme yaptıktan sonra, kulübün "bina olarak kapatılmasını ancak faaliyetlerinin serbest kalmasını" istedikler. Arkasından da faşist örgüt yeniden çalışmaya başladı. CHP'nin faşistlerle yaptığı bu işbirliği, Çorum'da tüm demokrat, ilericiler çevrelerde büyük bir tepkiyle karşılandı. Aynı CHP yöneticileri, Çorum Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü'nde bulunan MHP'li faşistlerin ve ÜGD İkinci Başkanı olduğu bilinen bir faşistin saldırganlıklarına göz yumdular.

İSKENDERUN DEMİR - ÇELİK FABRİKASI FAŞİSTLERİN YEMLİĞİ

MC partilerinin kendi yandaşları için yemlik olarak kullandıkları İskenderun Demir Çelik Fabrikası'nda, bugün 16 bin işçi ve 700'den fazla mühendis çalışıyor. Oysa Sovyetler Birliği tarafından yapılan bu fabrikada Sovyet uzmanları 6728 işçi ve 300 mühendis çalışması gerektiğini tesbit etmişlerdi. Bugün ihtiyaç fazlası teknik elemanların işi imza atmaktan öteye geçmezken,

bine yakın vasıfsız işçi de, İskenderun yöresinde terör estirmek ve faşizme taban oluşturmak için kullanılıyor. Gene fabrika yetkililerinin belirttiğine göre, İskenderun Demir - Çelik Fabrikası yüzde 11 kapasiteyle çalışırken, 1978'de 1.5 milyar zarara uğradı. Bu miktarın 1979'un sonunda 4 milyarı bulacağı söyleniyor. Fabrika bünyesinde bulunan 60 megawatt'lık bir kuvvet santrali da bugün yalnızca 13 megawatt'la çalışıyor. Ecevit hükümetinin çaresizliğinin parlak bir örneği de bu olsa gerek!

Giresun Valisi, açıldığından bu yana dersleri aralıksız sürdüren Giresun Eğitim Enstitüsü'nü süresiz olarak kapattı. CHP ağırlıklı iktidar döneminde Giresun'a atanan Vali, şimdiki dek faşistlerin bu saldırılarına adeta seyirci kalırken, ilericiler öğrencilerin çoğunlukta bulunduğu Eğitim Enstitüsü'nü anti-demokratik bir kararla kapatma kararı aldı. Okulun süresiz kapatılmasına ise en çok faşistler sevindiler. "Biz okuyamadık, komünistler de okuyamıyor" mantığı ile valiliğin bu anti-demokratik kararını alkışlayan faşistlerin daha önce okulun kapatılması için valiliğe yoğun baskı uyguladıkları biliniyordu. Eğitim Enstitüsü'nün kapatılması kararlarıyla öğrencilerinin normal olarak sürdüren binlerce öğrenci zaman kaybına uğrayacak. CHP ağırlıklı hükümet ise bu Vali'yi, faşist saldırılarına önleyemediği ve faşistlerin istediği yönde hareket ettiği halde yerinde tutmaya devam ediyor.

GİRESUN EĞİTİM ENSTİTÜSÜ VALİ TARAFINDAN SÜRESİZ KAPATILDI

OKURLARIMIZIN DİKKATİNE

- 1- Yürüyüş'e para yollarken POSTA ÇEKİNİ kullanınız.
- 2- Hesap numarasını Posta Çekinin her üç parçasına da OKUNAKLI olarak yazınız.
- 3- Hesap numarası YÜRÜYÜŞ DERGİSİ'ne aittir. Bu nedenle alıcı yerine başka bir isim yazmayınız. Mutlaka YÜRÜYÜŞ DERGİSİ yazınız.
- 4- Hesap numaramız 100.234 dır.

POSTA ÇEKİ	Yatırım
Tutar: L. Kr.	
Tutar: YÜRÜYÜŞ DERGİSİ	
Abonelik	100234
Kesim No:	
Kesim Tarihi:	
Kesim Yeri:	

CİDDİ TEHLİKE

ZEKİ KILIÇ

DISK yönetiminin, geçici olarak ihraç edilen Maden-İş Sendikası'nı, kesin ihraç talebiyle Onur Kurultu'na sevk edeceğine ilişkin söylentiler, songünlerde yaygınlık kazanmıştır. Söylentilerin kaynağı DISK'ten ayrılmak için gerekli zemini oluşturmanın gerekçelerini hazırlamaya çalışanlar değilse eğer, ilerici sendikal hareket, Maden-İş'in ihracıyla ortaya çıkacak sonuçları da çok aşan ciddi ve tehlikeli gelişmelerle karşı karşıyadır demektir.

Bugünkü verili somut koşullarda ilerici sendikal hareketin birliğini DISK'te sağlamak gerekmektedir. Buna karşı, bu durumu yok sayan, her davranış ve tutumu, nesnel olarak bölücülük, örgütü zayıf düşürmektir. Bu saptamayı gölgelemek için, olayları ve gelişmeleri tahrif ederek, olup bittilerle işin yürütülebileceğini, ilerici sendikal alandaki "boşluğu" doldurulabileceğini zannetmek, yalnızca dar kafalılık değil, açıkça provakasyondur.

Türk-İş Kongresi'nden kısa süre önce, geçici olarak DISK'ten ihraç edilen sendikaların yöneticileri, sosyal demokratların konfederasyonu ele geçireceklerine ilişkin haberlerin yaygınlaşmasından kalkarak, "işte görüyorsunuz, burjuvazi Türk-İş ile DISK'i birleştiriyor, o nedenle bizi ihraç ettiler. Dolayısıyla, artık DISK, DISK olmaktan çıktı" sonucunu çıkartmışlardır. Bu doğrultuda propaganda yapmaya ağırlık vermişlerdir. Böylece, en hafif deyimle, koşullar ne olursa olsun, daha önceden kararlaştırdıkları ayrı örgütlenmeye gidebilmek için her yola başvurduklarını, vuruyorlar.

DISK yönetiminin Maden-İş ve diğer sendikalara ilişkin geçici çıkarma kararının, doğru olmadığı, bununla Konfederasyon'a bulaştırılan hastalıkların tedavi edilemeyeceği birçok kez belirtilmişti. TIP Başkanlık Kurulu, 24 Mart günü yayınladığı bildirisinde "... ilerici sendikal hareketi güçlendirmenin ve geliştirmenin yolu, yeni tasfiyeleri gündeme getirme değil, DISK'i ve bağlı sendikaları demokratik bir işleyişe kavuşturmaktan geçmektedir." diyordu. Oysa iş, bununla da sınırlı tutulmamış, her yeni olayda ve durumda örgütler, örgüt olarak karşı karşıya getirilmişlerdir. Şimdiye kadar ki davranışlarıyla kuşku ve karanlıktan öte sicili olmayan kinileri, her iki yönetimde de vardırırlar ve etkindirler. Her iki taraf da, diğerinin ne yapacağını gayet iyi biliyor ve ona göre davranıyor. Kısacası, geçici ihraç ile atılan adım, hastalığı iyileştirmemiş, ağırlaştırılmıştır.

Bugün gelinen noktada DISK yönetiminin tutumu, çok daha önemli olduğu kadar, işçi sınıfımızın tarihinde bir sınavın da simgesi olacaktır. Ancak bu sınavdan başarıyla geçilmesi, dün 15-16 Haziran, burjuvazinin DISK'i doğrudan tasfiye etme hesabını nasıl boşa çıkardıysa, bugün de onu dolaylı olarak burjuvazinin kontrolüne sokmak isteyenlerin hesaplarını bozacaktır.

Bunun için de soruna duygusalıktan uzaklaşarak, yönetimle taban arasında bugün belirginleşen farkı hiç gözardı etmeyerek, bakmak gerekmektedir.

Herşeyden önce, bugünkü hukuk düzenlemesi, alınacak kesin ihraç kararını geçerli saymayabilir. Dolayısıyla DISK'in alacağı böylesine bir karar, hukuken de tartışmalı bir durum yaratırsa, sorunlar daha da karmaşık hale gelebilir. Zaten, tüzük ve yönetmelikler, ancak onlara uymayı kabul edenlerin varlığıyla anlam ifade edebilir. Uymayı kabul edenlerin sayısını çoğaltmak, ya da uymayanları uyar hale getirmek ise, yalnızca bu düzenlemelerin yaptırım gücünü hareketle geçirmekle her zaman sağlanamaz. Kimi zaman, sözkonusu yaptırımların uygulanmasından önce, uygulamayı önleyen engellerin kaldırılması mücadelesine öncelik vermek gerekebilir. Bundan, tüzük ve yönetmeliklerin kenara konulması gerektiği sonucu çıkartılmamalıdır. Geçici ihraç olayında da elbette disiplinsizlik vardır. Ama disiplinsizliği yapan Maden-İş tabanı değil, yönetimidir. Oysa bu durumda, cezayı alan sadece yönetimi değil, bütün olarak örgüt, dolayısıyla da tabandır, işçilerdir.

Diğer tarafta, 1975'den buyana DISK'de sol adına, bilimsel sosyalizm adına gerçekleştirilen operasyonlarla ortaya çıkan ba-

taklığın oluşturduğu zemin, burjuvazinin DISK üzerinde hertürlü oyunu oynamasına olanak vermiştir. Burjuvazi "UDC slogancılığı"na karşı görünerek DISK'i bütünüyle kontrolüne sokacak sonucu verecek hertürlü girişimi meşru kılacak bütün koşulları sağlamıştır. Bu nedenle "UDC slogancılığı"na "en hızlı karşı olmak", bütün kapıları açan bir anahtar durumuna gelmiştir. Oysa daha dün, birlikle idiler ve DISK'i bugüne getirmek için yapılan her işte ortak davrandılar. Bu yüzden de, burjuvazi olabilecek böylesine bir tasfiyeye bütünüyle alkış tutacaktır. Belki de, yapılacak işin savunulmasının DISK tarafından üstlenilmesine bile gerek duyulmayacaktır. Yine DISK'in yapacağı belirtilen bu tasfiye işlemine, hükümetin de alkış tutacağı bilinmelidir. Kısacası, kesin ihraçla sonuçlanacak böyle bir girişimle, bir bütün olarak burjuvazinin anti-komünist saldırılarına gereken fırsat verilecektir.

Ayrıca Maden-İş'in DISK'in dışına atılması, tek yönlü bir tasfiye olarak da kalmayacaktır. Aynı zamanda, yakında MESS ile sözleşme görüşmelerine başlayacak olan bu sendika, asıl kendi içinde yeni yeni tasfiyelerle karşı karşıya bırakılacaktır. Olan, Maden-İş üyesi işçilere olacaktır.

Diğer bir nokta da, bu kararın sonuçta, Türkiye işçi sınıfı ile ilerici sendikal hareketinin, bugüne kadar sağlıklı bir yönde gelişen uluslararası ilerici sendikal hareketle olan ilişkilerinde de bir bunalım yaratma olasılığı bulunmasıdır. Burjuvazinin, böylesine bir bunalımdan da medet umduğu hiç gözardı edilmemelidir. "UDC slogancılığı"na yapılacak saldırılarla, nerelere kadar gidilebileceğini kestirmek pek zor değildir. Hele DISK'i bütünü ile Türk-İş ile aynı görmenin, ya da gelişmelerle birlikte bunu böyle yansıtmının, nesnel olarak DISK'i örgüt olarak daha sağa götüren bir işlev göreceği de dikkate alınrsa, "milli"lik savunuculuğunun ortaya çıkması hiç de şarttır olmayacaktır. Bu da, işçi sınıfımızın önemli bir kesimini, uluslararası ilerici sendikal hareketle karşı karşıya getirebilir.

DISK yönetimi herşeyden önce tabanına sahip olmak zorundadır. Bu zorunluluk, DISK'i DISK yapan temel ve vazgeçilmez ölçüttür. Tabanına sahip olmak ise, onu cezalandırmak olmadığı gibi, tam tersine gerçekten tabanın özlemleriyle, onun olması gereken özlemlerinin tutarlı ve kararlı savunucusu ve mücadelecisi olmaktır. Oysa tasfiyecilik, bütünüyle hangi isim ve gerekçe altında olursa olsun, tabanın cezalandırılmasıdır.

Maden-İş yönetimi, tabanından korkmaktadır. O nedenle de, sendika içi demokrasiyi işletmemekle hergün üyelerini cezalandırmaktadır. Bunun önünü almak zorunluluktur. Maden-İş yönetimi meydana getirdiği bataklıktan kaçıp kurtulmak istemektedir. Bu kaçışın önu alınmazsa, üyesi militan işçilerin de bataklığa girmesine yol açılacaktır. Maden-İş yöneticilerini teşhir etmek, onlardan üyelerinin hesap sorması için gereken uğraşı sabırla ve kararlılıkla vermek, asıl yapılması gereken tek işdir. Asıl ve hemen çözüm bulunması gereken sorun, sendika içi demokrasiyi işletmek ve buna bağlı olarak genel kurula gitmektir.

"Tarihi kararlar" almak üzere Ören'e kapanacakları söylenen DISK Yürütme Kurulu'nun alacağı kararlar, gerçekten de işçi sınıfımızın sendikal mücadele tarihinde kendi sınavları olacaktır. İlerici sendikal hareketi bölecek, tabanı cezalandıracak kararların hesabını, elbette bugünkü yöneticilerden de soracaktır. Ama işçi sınıfımız, böylesine bir yanlış adımın arkasında burjuvazinin olduğunu da göreceklerdir.

Yapılacak Ören toplantısının sonuçları karşısında, DISK Yürütme Kurulu'ndan çok, asıl sorumluluk ve görev Genel Başkan Abdullah Baştürk'e düşmektedir. Yürütme Kurulu üyelerinin bir bölümünün bugüne kadar ortaya koyduklarıyla bu sınavdan geçmeleri zor görünmektedir.

İlerici sendikal hareket, dün 15-16 Haziran olaylarıyla burjuvaziye tutsak olmayacağını kanıtladı. 1979 15-16 Haziran'ında da, burjuvazinin güdümüne girmeyeceğini kanıtlayacaktır. Bundan kuşku duyulmamalıdır.

Hükümet formülleri birbirine karşı

Ecevit Hükümeti Paris'de daha fazla kredi koparmak için OECD ve IMF temsilcileri karşısında terlerken, içeride de tekelci büyük burjuvazinin MC partileri eliyle sürdürdüğü hükümeti düşürme ve gerici hükümet seçeneklerinin piyasaya sürülmesine karşı durmaya çalışıyor. Geçtiğimiz haftanın tartışmaları gene bu iki ana konu üzerinde sürdü. Tartışmaların başında bulunan AP lideri Demirel, bir yandan yaptığı açıklamalarda, öte yandan çıktığı gezilerdeki konuşmalarında oldukça da sert çıkışlar yaparak politik ortamı gerginleştirmek için elinden ge-

leni yapıyor.

Enver Akova'nın hükümet sorununu alevlendiren istifasından sonra, hükümet ve hükümetin düşürülmesine çalışan taraflar arasındaki söz düellosu da iyiden iyiyeye kızıştı. Muhalefet partileri hükümetin düşmesini bir an meselesiymiş gibi gösterirken, bağımsız bakanlar "hükümetin devamına kararlıyız, hükümet devam edecektir" diye açıklama yapıyorlardı. Hükümet tarafından gelen asıl etkili çıkış, AP'den istifa etmiş olan bağımsız milletvekili Hasan Korkut'un Enver Akova'nın boşluğunu dol-

YORUMSUZ

durması oldu. Hasan Korkut'un Devlet Bakanlığı'na getirilmesi, AP'nin büyük tepkisine yol açtı.

AP Başkanlık Divanı'nın konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada, asil olarak Cumhurbaşkanı Korkut'ü hedef aldı. Korkut'ün Hasan Korkut'un atama kararnameyi imzalaması üzerine yapılan açıklamada, saldırgan bir dille, "Türkiye'deki bunalımın mihrakında hükümetin başi ile Cumhurbaşkanı'nın yan yana olduğu ortaya çıkmıştır. Bundan sonra dökülecek kanların sorumluluğundan Cumhurbaşkanı'nın kurtulması mümkün değildir." deniyordu. Açıklamada, yeni bir hükümet seçeneği oluşturulmasının AP yetkili kurullarının başi ca konusunu oluşturduğu ve çalışmaların bu yönde geliştirilmekte olduğu belirtiliyordu.

AP'nin bu sert çıkışı, gerici, faşist güçlerin talepleriyle tam çakışır bir özellik taşıyordu. AP'nin bu çetkar çıkışla, gerici ve faşist muhalefinin sözcülüğünü üstlenmeye ve gerici muhalefeti kendi arkasında toplamaya çalıştığı anlaşılıyordu. Bu arada geniş tabanlı formüllere kapalı bulunduğu da gösterilmiş oluyordu.

Cumhurbaşkanı Korkut'ise, AP'nin tepkisine verdiği cevapta, TBMM tarafsız olmadığına karar verirse, görevini devretmeye hazır olduğunu belirterek, hükümetlerin kuruluşları hakkında şunları diyordu: "Kısır salt çözümlüklere, gezgin oylara veya dıştan desteklemelere bel bağlamanın isabetli olmadığını deneylerin gösterdiğine daha 1974 yılının Aralık ayında işaret etmiştim." Korkut'ün açıklaması, bugünkü koşullarda tek gerçekçi alternatifin geniş tabanlı hükümet formülü olduğu açıklamasına dayanıyordu.

Korkut'ün açıklamasında dile getirilen geniş tabanlı formülün bir savunucusu da gene Sabancı oldu. Sabancı, "aklımızı devşirip sorunları çözecek hükümetleri çıkaracağız" diyordu. Geniş tabanlı hükümet formülünün akıl hocalığını üstlenen bir ilginç kişi de Alman gericisi Kiep oldu! Türkiye'nin iç işleriyle fazla haşır neşir olan Kiep, benzer koşullarda Almanya'da "büyük koalisyon" kurulması yoluna gideceğini söylüyordu.

Hükümet sorununa ilişkin tartışmaların odaklaştığı bir başka konu da Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İlgüzar hakkında verilen gensorü oldu. Gensoru önergesi-

nin gündeme alınması AP tarafından hükümetin düşürülmesi girişimlerinde kullanılacak bir araç olarak kullanılmaya çalışılırken, CHP'nin tutumu da tam bir uzlaşma niteliğindedir. CHP'nin Hilmi İlgüzar'a yönelik kampanyaya verdiği en "ciddi" cevap, AP'yi mobilya yolsuzluğunu açıklamakla tehdit etmesi oldu. Sonuçta gensoru önergesinin gündeme alınması, CHP'nin de oylarına kabul edildi ama, bu

kez de İlgüzar'ın istifası sorunu ortaya çıktı...

Hükümetin düşürülmesi tartışmaları, erken seçim olasılıkları, çeşitli hükümet formüllerinin ortaya serilmesi konuları iç politik ortamın tartışması süreci konuları. Tartışmanın sonucu, gerici, faşist güçlerle demokratik güçler arasındaki hesaplaşmayla belirlenecek. Ve bugün CHP için asıl sorun, bu hesaplaşmada safi net olarak belirlemesidir.

gündemin başında

AP'nin adımları

Adalet Partisi'nin, Ecevit hükümetinin karşısında tüm gerici-faşist güçleri harekete geçirmeye yönelik saldırıları, son olarak Cumhurbaşkanı'nı da hedef alarak gelişti.

Bu çıkışı doğuran, sadece AP'nin başi Demirel'in, hükümeti devirmeye yönelik parlamento içi hesaplarının şimdilik-bozulması karşısında kabaran hiddeti miydi?

Demirel ve diğer AP başi larının, bugün Cumhurbaşkanı'nı hedef almaktan çekinmemelerinin arkasında çok daha temel nedenlerin bulunması gerekir.

AP yönetiminin, yanında MHP yedeğiyle yürüttüğü stratejisi. Ecevit hükümetini tek bir adımda devirmeye dayanmamaktadır. AP yönetimi, bunun tersine, Ecevit hükümetinin devrilmesini, birbirini izleyen çıkışların bir sonucu olarak planlamaktadır.

AP yönetiminin bu stratejisi hangi amaca yöneliktir? Bu strateji, Ecevit hükümetini devirmeye yönelik her çıkışın sonucunda, ülkedeki politik ortamı bir adım daha gerginleştirmeyi ve böylece Ecevit hükümetinden yana olmayan tüm güçleri onun karşısında daha sıkı bir biçimde birleştirmeyi amaçlamaktadır. Diğer bir deyişle AP yönetimi, ülkedeki tüm politik güçlerin, Ecevit hükümetinden yana olanlar ve Ecevit hükümetine karşı olanlar biçiminde kutuplaşmasını sağlamayı ve böylece, Ecevit hükümetine karşı kendi önereceği yönetim biçimini alternatifinin tek seçenek olarak ortaya çıkmasını sağlamayı hesaplamaktadır.

Bu amaçla da Demirel ve diğer AP başi ları, Cumhurbaşkanı'na karşı yaptıkları gibi, bütünüyle hükümete karşı çekemedikleri güçleri ve kurumları, bir denge unsuru işlevi göremeyecek biçimde, hükümetten yana güçler arasında yerleştirmeye çalışmaktadırlar. AP yönetimine göre bu taktiğin sonucu, bir yandan Ecevit hükümetinin sürmesinden rahatsız olan en geniş tutucu, gerici güçleri hükümetin AP'nin göstereceği yoldan devrilmesine destek olmaya zorlamak; diğer yandan da, "geniş tabanlı" gibi uzlaştırmacı formülleri uygulanamaz hale getirmek olacaktır.

Şöyle bir soru akla gelebilir: AP yönetimi, böyle bir strateji izlerken, hem hükümetin devrilmesini geciktirmekte, hem de özellikle ordu içinde kendisine karşı bir eğilimin güçlenmesine yol açmakta değil midir?

Birincisi AP yönetimi, Ecevit hükümetini belki mümkün olan en kısa sürede, ama asıl, tüm gerici-faşist güçlerin bütünlüğünü sağlayacak biçimde ve Ecevit hükümetinin yerine, gerici-faşist bir yönetime geçiş yönlendirecek bir hükümetin kurulmasıyla devirmeyi amaçlamaktadır.

İkincisi AP yönetimi, devlet bürokrasisi ve ordu içinde kendisine karşı eğilimler güçlene bile, kendi yanlısı güçlerin ve kesimlerin bütünlüğü ve kemikleşmesiyle bu eğilimlerin herhangi bir politik çözüm önerileri olamayacağı için etkisiz bırakılabileceğini hesaplamaktadır. Hatta Demirel, bu tür eğilimlerin henüz yeterince olgunlaşmadan ortaya çıkarak teşhir olmasından, kendi yanlısı gerici-faşist güçler karşısında şimdiden etkisizleştirilmesi için belki yarar da ummaktadır.

Bu hesaplar ne kadar gerçekçidir, ne kadar değildir; onu gelişen koşullar belirleyecektir. Ne var ki AP ve MHP başi larının, politik ortamı gerginleştirerek tüm gerici-faşist güçlerin ortaklaşa saldırmaya geçmekte planlarının bozulması, ancak tüm demokrasi güçlerinin örgütlü ve birleşik mücadelesiyile mümkün olacaktır. Zor günler böyle aşılacaktır.

mehmet aközer

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ İL TEMSİLCİLERİ 17-18 HAZİRAN'DA ANKARA'DA TOPLANIYOR

Türkiye İşçi Partisi'nin 9. İl Temsilcileri Toplantısı 17-18 Haziran tarihlerinde Ankara'da Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu'nda toplanıyor.

TİP İl Temsilcileri Toplantısı'nın 17 Haziran günü saat 10.30'da Genel Başkan Belhice Boran'ın açış konuşmasıyla çalışmalarına başlayacağı ve aynı gün akşam oturumunda, Parti'nin kültür ve sanat çalışmalarının sergileneceği bir Parti Gecesi'nin düzenlendiği bildirildi.

İşgüzar yurtdışındaki ilericiler hakkında gizli rapor hazırladı

Yurt içinde bugüne dek yaptığı uygulamalarla işçi ve emekçi kitlelerin karşısına çıkan CHP ağırlıklı hükümet, yurtdışındaki ilericiler üzerinde de, yeni baskı girişimleri planlıyor. Bundan bir süre önce yurtdışında "Türkiye'li işçilerle temas" gezisi yapan Sosyal Güvenlik Bakanı Hilmi İlgüzar, dönüşünden sonra Başbakan Ecevit'e gizli bir rapor vererek, yurtdışındaki ilericiler işçi ve öğrencilere karşı yeni bir "önelimler paketi" önerdi.

INFO - TÜRK Ajansının bu konudaki haberine göre, Hilmi İlgüzar'ın bu önerilerinin arasında, yurtdışındaki ilericilere karşı bazı polisiye önlemler alınması bulunuyordu. En "etkili" önlemlerden biri de, bu kişilerin pasaportlarının elerinden alınması, hatta TC vatandaşlığından çıkarılmalarıydı.

Bu arada hükümetin "CHP kanadı" da bu türlü baskı önlemlerinin alınmasına karşı değildi. Meclis Dışişleri Komisyonu'nda kabul edilen ve CHP Milletvekili Sabri Tığlı'nın imzasını taşıyan bir kanun teklifi, İlgüzar'ın önerileriyle tam olarak çakışıyor. Bu kanun teklifine göre, "yurt dışında veya içinde devlet güvenliği aleyhinde bulunan ve her ne surette olursa olsun, yurt dışına çıkanlardan yurda dönmeleri için yapılan uyarıya mazaretsiz olarak üç ay içinde icabet etmeyenlerin Türk vatandaşlığından çıkarılması" öngörülmektedir.

Bu kanun teklifinde yer alan "Devlet güvenliği aleyhinde bulunma" ifadesinin kime karşı kullanıldığı çok açıktır. Bu teklif tamamıyla ilericilere karşı hazırlanan yeni bir komplonun habercisidir. CHP ağırlıklı iktidar, bu teklifle altından kalkamayacağı uygulamalardan birinin daha sorumluluğu altına girmektedir.

MHP örgütlenmesi Belçika'ya da sıçradı

Ülkü Ocakları NATO karargahından emir alıyor

— Namur kentinde üslenmiş olan Türkiye'li faşist grubun, Mons kentindeki NATO karargahında görevli bazı istihbarat subaylarından destek gördüğü bildiriliyor.

— Hasan Merdanoğlu adındaki bir kişinin İslam Kültür Derneği ile Türkiye'de MHP yöneticileri arasında bağ kurduğu haber veriliyor.

— Namur'dan Brüksel'e gelen Hasan Bilge adlı bir MHP'li Brüksel Türk Kültür Derneği ile İslam Kültür Derneği'nin kuruluşunu yönetti.

Türkiye'de MHP'nin kongresi yapılırken, MHP'nin Avrupa'daki uzantıları da faaliyetlerini sürdürüyorlar.

INFO-TURK Ajansı'nın verdiği habere göre, faşistlerin Belçika'daki eylemleri üzerine Belçika'daki Türkiye'li ilericiler için ve öğrencilerin örgütlerinden biri olan "Türkiye'li İşçiler Kültür Merkezi", faşist örgütlenme ve faaliyetler hakkında geniş kapsamlı bir rapor hazırladı.

INFO-TURK'un haberine göre, hazırlanan bu dosyaya, gerek 1 milyondan fazla Türkiye'li işçinin çalıştığı bir ülke olması, gerek NPD ve CSU gibi neo-nazi ve gerici partilerin neo-faşist yabancı gruplara destek sağlaması nedeniyle Türkiye'li faşistlerin Federal Almanya'da örgütlenmeye başladıkları belirtiliyor.

Bilindiği gibi Milliyetçi Hareket Partisi hem Federal Almanya'da, hem de Hollanda'da çeşitli yerlerde parti örgütleri açmış, bu yüzden de Anayasa Mahkemesi tarafından bir ihtar almıştı. Bunun üzerine faşistler örgütlenme biçimlerini değiştirme yolunu seçtiler. 1977 başından itibaren bu ülkelerdeki MHP örgütleri yerine, bu partinin paravan örgütleri olan Ülkü Ocakları ile Türk Kültür Ocakları kurulmaya başlandı. 1978 başında İkinci MC'nin iktidardan düşürülmesi üzerine Türkiye'de silahlı şiddet eylemlerine karışıklılar için aranan birçok faşist Federal Almanya'ya kaçarak bu ülkeden sığınma hakkı istedi. Türkiye'den kaçan faşistler, buradaki faşistlere örgütlenmede "eski bilgi ve deneyimlerinden yararlanarak" yardımcı olmaya başladılar.

Ancak Federal Almanya'daki ilericiler demokratik Türkiye'li örgütler, sendikalar ve diğer ilericiler çevrelerin gösterdiği tepki üzerine, faşistlerin bir kısmı faaliyetlerini Fransa ve Belçika'ya kaydırma yolunu seçtiler.

Dosyaya göre faşistler Belçika'daki örgütlenme çalışmalarında iki yöntem uyguluyorlar. Bunlardan biri, açıkça "Ülkü Ocağı" ya da "Türk Kültür Derneği" kurmak biçimindedir. Diğer yöntem ise, daha çok din sömürüsüne dayanıyor.

Ülkü Ocakları ya da Türk Kültür Dernekleri biçimindeki örgütlenme çalışmaları, Namur Kentinde üslenmiş bir grup faşist tarafından yürütülüyor. Bu arada, adı geçen grubun gerek Türkiye Konsoloslukları'nda görevli faşist eğilimli kişilerden, gerekse Mons'daki NATO karargahında görevli bazı istihbarat subaylarından geniş destek gördüğü ileri sürülüyor. Namur'daki bu faşist grup örgütlenme çalışmalarını

1978 Haziran'ından beri Brüksel'de sıçrattı. Namur'dan görevli olarak gelen Hasan Bilge adlı faşist, başka bir ülkeden gelen bir diğer faşist yönetici ile birlikte Brüksel'deki Rex sinemasında bir örgütlenme toplantısı düzenledi. Hollanda'dan özel tutulmuş arabalarla gelen faşistlerin de katıldığı bu toplantı sıkı bir gizlilik içinde yapıldı ve "dini sohbet" görüntüsü altındaki görüşmelerden sonra "Brüksel Türk Kültür Derneği - Ülkü Ocağı" resmen kuruldu. Rue Verte - No 30-1030 Brüksel adresinde bir lokal tutan faşist örgüt, Türkiye'li işçilere ilk bildirisini 19 Nisan 1979 günü yayınladı. Bu ilk bildiriye, faşistlerin niyetlerini açıkça belli eden ifadeler yer alıyordu: "Bu hususta sizlere düşen vazifeler şunlardır: 1. Brüksel'de bulunan leninci ve maocu komünistlerin gazetelerini okumamak, fikirlerini benimsememek, bunlarla sohbet etmemek, 2. Türk'e Türk'ten başka kimseden fayda gelmez, prensibini unutmamak, 3. Belçika'yı kapsama alan derneğimizi düzenlediği konferanslara, seminerlere ve dini sohbetlere katılmak, derneğimize üye olmak."

Brüksel'deki faşist örgütlenmeyi başlatan Hasan Bilge, bugün BAZ 354 plakalı mavi bir Ford Taunus otoyla Brüksel dışında Türkiye'li işçilerin yoğun olduğu merkezlere sık sık giderek buralarda yeni tezgahlar düzenlemektedir.

INFO-TURK'un bülteninde bir özetine yer verilen dosyaya göre, Avrupa'daki tüm faşist örgütleri koordine etmek üzere merkezli Frankfurt'ta bulunan "Avrupa Demokratik-Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu" (Türk Federasyonu) kuruldu ve çeşitli yerlerdeki faşist örgütler bu federasyona üye oldular.

Faşistlerin Avrupa'daki Türkiye'li işçileri aldatmak amacıyla kurdukları başka bir örgütlenme biçimi de, "İslam Kültür Derneği"dir. Bu amaçla Brüksel'de yine Hasan Bilge adlı kişinin öncülüğünde bir "İslam Kültür Derneği" kuruldu ve 100 kadar MHP yanlısı olan 500 üye toplandı. Dernek, dini duyguları sömürme amacıyla 1,5 milyon Belçika Fransı'na bir ev satın alıp, burada bir cami yapma girişiminde bulunmaktadır. Bu arada faşistler Türkiye "Diyanet İşleri Başkanlığı'nun adını da kullanarak yaptıklarını söyledikleri bir cami için işçilerden 6 milyon Belçika Fransı para topladılar.

İslam Kültür Derneği'nin lokalini duvarlarında Türkiye'in fotoğrafları ile bozuktur ve üç hilallî afişlerin bulunduğu belirtil-

yor. Bu arada Hasan Merdanoğlu adlı bir kişinin adı geçen derneğin MHP ile bağlantısını sağladığı ve Belçika'dan Türkiye'ye faşistler için "yararlı olacak malzeme" getirdiği öne sürülüyor.

Bunun dışında Brüksel'deki İslam Kültür Derneği Belçika'da bu tür örgütlerin bir merkezi durumuna getirilmiş durumda. Belçika'daki faşistlerin, MC hükümeti zamanında bu ülkeye çalışmaya atesini, basın müsaviri vb. görevlerle gönderilmiş ve iktidar değişikliğinden sonra görevlerinden alınmış bazı kişilerden büyük destek gördükleri söyleniyor. Hazırlanan dosyaya göre, Belçika'da "İslam Kültür Der-

nekleri" çalışmalarını aynı zamanda gerici yabancı güçlerin desteğiyle yürütüyorlar. Brüksel'de 21 ülkenin desteğiyle oluşturulan Brüksel İslam Kültür Merkezi'nin baş imamı Mohammed Alouini adlı bir kişi de, adı geçen derneklerin önerdikleri bazı gerici ve faşist kişilerin Türkiye'li işçiler için imam tayin edilmelerine aracı oluyor.

INFO-TURK Bülteni'nde yer alan habere göre, hazırlanan dosyada Belçika'daki faşistlerin hangi bölgelerde ve ne şekilde örgütlendikleri kapsamlı biçimde anlatılıyor. Buna göre Belçika'nın tam 9 kentinde 11 Türkiye'li faşist örgüt faaliyetlerini sürdürü-

yorlar. Bu örgütlerin üyeleri uzun süreden beri çeşitli terör eylemlerine da katılıyorlar. 1977 yılından bu yana Belçika'nın çeşitli yerlerinde faşistler 5 saldırdı düzenlediler ve bu saldırılarda çok sayıda ilericiyi yaraladılar.

Yurt dışındaki Türkiye'li faşist örgütlerin çalışmalarını uzun süreden beri biliyor. Ancak CHP ağırlıklı hükümet, gerek yurtdışındaki Türkiye Konsolosluklarında çalışan faşistler gerekse bu insanların faaliyetleri bulduğukillerin yetkili makamlarıyla temasa geçerek faaliyetlerini önlemeye çalışmamakla, dolaylı olarak sorumluluk altına girmektedir.

Maraş katliamını MHP ve AP üstlendi

K.Maraş'ta yüzlerce yurttaşımızın öldüğü, çok sayıda yurttaşımızın yaralandığı, sayısız işyeri ve konutun tahrip edildiği ve yakıldığı, faşist hareketin ülkemizde gerçekleştirdiği en büyük katliamın davası başladı. 592'si tutuklu, 813 kişi hakkında açılan dava-ya Adana, Kahramanmaraş ve Urfa iller Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi tarafından bakılıyor.

Kahramanmaraş katliamının bir kısım suçluları bu dava sonuçlandırılmada anlaşılacak. Ne var ki, mahkeme sonucu ortaya çıkacak olan suçlular, katliamın fiilî yünütcüsü olan faşistler ile gözü dönmüş gericiler ve bunların da yalnızca bir kısmı olacak. Bu büyük katliamın gerçek sorumluları, örgütleyicileri ve katliamda rol alanları ortaya sürenler, faşist bir yönetim özlemiyen yaşayan gizli açık faşist örgütlerdir. Sanık sandalyesinde oturması ve yargılanması gereken asil suçlular, asil sorumlular bunlardır.

Kimlerdir bu suçlular? Kahramanmaraş'ta kadın, erkek, çocuk demeden, işçi, emekçi, köylü, genç yüzlerce yurttaşımız, en vahşi yöntemlerle katledilen, kendi faşist bir işçiyi sünikleyenler kimlerdir?..

Bunlar, bir kısmı sanık sandalyesinde oturan katillerin bağlı oldukları, bu katillerin besledikleri örgütlerdir. İşte, MHP İİ Yöneticisi Hasan Balcı OGD Başkanı Mehmet Leblebici, OGD yöneticisi Rıdvan

Çalışır, OGD üyesi ve katliamın kılıcını yakan Okkeç Kenger ve sayısız UGD, ETKO, POL - BİR üyeleri ve bu örgütlerin yandaşları...

Bunlar, aynı katilleri utanmazca savunan avukatların bağlı olduğu örgütlerdir işte MHP Kahramanmaraş milletvekili avukat Yusuf Özbaş, MHP Çorum milletvekili avukat Mehmet İrmak ve MHP Adana Merkez İlçe Başkanı avukat Adem Eroğlu! Ve diğer MHP avukatları ve onlara arka çıkan AP avukatları...

Asil suçlular Kahramanmaraş canilerinin savunmasını üstlenen bu örgütlerdir. Hükümetin, Sıkıyönetim Komutanlığı'nın, yargı organlarının üstüne gitmesi ve yargılanması gereken örgütler bunlardır. Derhal kapatılması ve dağıtılması gereken örgütler, MHP ve yan kuruluşlarıdır. Suçlular belli ve belli olduğu için de tekeli basın tarafından gizlenmek isteniyor. MHP'nin yarı resmi organı Hergün gazetesi bile savunma avukatlarını MHP ve AP'li 17 avukat ortada, üstelik de göğsünü gere gere söylenecek, tekeli büyük basın davayı gözden kaçırmaya çalışıyor.

Ne var ki, Kahramanmaraş'ta katledilen yüzlerce emekçinin anısı gözler önünde. Gerçek hiçbir inkara yer veremeyecek kadar ortada. Gizli açık tüm faşist örgütler, bu katliamın hesabını bir gün mutlaka verecek!

Bulgaristan'la ekonomik işbirliği 8 önemli sektörü kapsıyor

Sosyalist ülkeler, dünya barışının sağlanması konusunda katkılarını sürdürürlerken, bulunduğu bölgelerde de birer barış güvencesi durumuna geliyorlar. Bulgaristan, Balkan yarımadasının merkezinde bulunan bir sosyalist ülke olarak, komşu ülkelerle iyi ilişkilerini sürdürüyor. Özellikle son yıllarda Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ile Türkiye, Yunanistan ve Romanya arasında gelişen ilişkiler bunun bir göstergesi oldu.

Bulgaristan'ın komşu ülkelerle karşılıklı ilişkileri sonucunda ortaya çıkan belgeler, yayınlanan ortak bildiriler ve yapılan anlaşmalar, Bulgaristan'ın barış ve bölgesel işbirliği konusunda harcadığı çabanın somut bir ifadesi oldu. Bu ilişkiler arasında Bulgaristan'ın en başta gelen önerisi komşu ülkeleriyle karşılıklı sınırların kayıtsız ve koşulsuz tanınması, komşu ülkelerin birbirlerinden herhangi bir biçimde toprak talebinde bulunmalarından vazgeçilmesiydi. Bulgaristan bu konudaki çabalarını belgelleştirmesini önerdi. Bölgesel barış için somut çabaları gösteren bu öneriler dışında,

TÜRKİYE-BULGARİSTAN KARMA KOMİTESİ, TİCARET, TARIM, GIDA SANAYİİ, ENERJİ, TEKNOLOJİ, ULAŞTIRMA, HABERLEŞME VE TURİZM ALANLARINDA İŞBİRLİĞİNİ KARARLAŞTIRDI.

Ecevit ve Jivkov işbirliği masasında

komşu ülkelerle karşılıklı ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi de Bulgaristan'ın en çok çaba gösterdiği konulardan biriydi. Nitekim, Balkan ülkeleri arasında yapılan çeşitli ikili ekonomik anlaşmalarla bu yolda önemli mesafeler kaydedildi.

Öte yandan Bulgaristan devlet adamlarının komşu ülkelere yaptıkları ziyaretler de bu sosyalist ülkenin komşularıyla her türlü

ikili ilişkinin gelişmesine yardımcı oluyor. Bulgaristan Komünist Partisi Birinci Sekreteri ve Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı Todör Jivkov'un Türkiye Başbakanı Bülent Ecevit ve Yunanistan Başbakanı Konstantin Karamanlis ile yaptığı görüşmeler sonunda Balkan ülkeleri arasındaki dostluk ve işbirliği konusunda önemli ileri adımlar atıldı. Bu arada Bal-

kan ülkeleri parlamentoları, toplumsal ve yığınsal örgütleri, bakanlıklar, endüstri ve ekonomi kuruluşları, kardeş kentler, sınır bölgelerinde yaşayanlar arasında ilişkiler de son yıllarda önemli ölçüde gelişti ve genişledi.

Bu arada son yıllarda Türkiye ile Bulgaristan arasındaki ilişkilerde de gözle görülür bir gelişme meydana geldi. Gerek üst düzeydeki devlet yöneticileri, gerek çeşitli kuruluşlar arasındaki karşılıklı ilişkiler, karşılıklı dostluk ve işbirliği temeli üzerinde gittikçe güçleniyor.

Türkiye-Bulgaristan Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komitesi'nin önceki hafta Ankara'da yapılan 4. Dönem toplantıları sonucunda iki ülke arasında ticaret, tarım, gıda sanayii, enerji, teknoloji, ulaştırma, haberleşme ve turizm alanlarında işbirliğini öngören bir protokol imzalandı. Ticaret Bakanı Teoman Köprülüler ile Bulgaristan Ulaştırma Bakanı Vasil Tasnov'un imzaladıkları protokol Türkiye-Bulgaristan ilişkilerine ve her iki ülkenin ekonomik gelişmesine önemli ölçüde katkıda bulunacak nitelikteydi.

İki ülke arasındaki görüşmelerde Tarım ve Gıda sanayi alanında, süt ürünleri, maden suyu tesisleri, şarap üretimi, ayçiçeği tohumu projesi ve tohum değiştirilmesi gibi konularda somut kararlar alındı. Protokole göre Bulgaristan buğday, tekstil, fayans ve mobilya gibi bazı malların Türkiye'den alınmasını inceleyecekti. Türkiye ise Bulgaristan'dan uzun vadeli gübre, demir çelik ve petrol ürünleri almayı kabul etti. Teknolojik işbirliği ve komple projeler alanında yeni olanaklar yaratılması konusunda da görüş birliğine varıldı. Bu arada protokole göre Burgaz-Trabzon arasında feribot seferleri düzenlenmesine yönelik çalışmalar yoğunlaştırılacak, ayrıca Türkiye ile Bulgaristan arasında Karma Turizm Komisyonu kurulacaktır.

Her iki ülke arasında enerji alanında işbirliği konusunda da önemli gelişmeler kaydedildi. Buna göre Türkiye'nin Bulgaristan'dan satın aldığı elektrik enerjisi artırılacak. Ticaret Bakanı Teoman Köprülüler protokolün imza töreninde yaptığı konuşmada Bulgaristan'ın Türkiye'ye her ay 20 bin ton motorin vermeye başladığını belirtti. Köprülüler, kısa süre içinde Bulgaristan'ın Türkiye'ye Fuel Oil veremeyi kabul ettiğini de söyledi.

Türkiye ile Bulgaristan arasındaki işbirliği temeli üzerinde gittikçe güçleniyor. Türkiye ile Bulgaristan arasındaki işbirliği temeli üzerinde gittikçe güçleniyor. Türkiye ile Bulgaristan arasındaki işbirliği temeli üzerinde gittikçe güçleniyor.

Bulgaristan'ın "Balkanarimpeks" dış ticaret kuruluşu ile Türkiye'nin "İsmak" şirketi arasında yük kaldırma ve taşıma makinalarının montajı alanında yürütülen ortak çalışmalar giderek derinleşiyor. Edirne'de yapılan yeni tesislerin bu yıl bitirilmesi öngörülmüyor. Bulgaristan ve Türkiye'deki çeşitli kuruluşlar arasındaki benzer ilişkiler de sürüyor.

Tarım sal ekonomisi ve gıda sanayi alanlarında da Bulgaristan-Türkiye ilişkileri gittikçe gelişiyor. Bir grup Bulgar tarım ve gıda sanayi uzmanının geçen yıl sonunda Türkiye'de yaptıkları çeşitli temaslar sonucu bazı konularda anlaşmalar yapıldı. Buna göre Türkiye'de sütlü işletme tesisleri, tarım işletmeleri, gıda sanayi işletmeleri vb. tesisleri hazırlanacak ve ortaklaşa yapılacaktır.

Bulgaristan ile Türkiye arasındaki işbirliği temeli üzerinde gittikçe güçleniyor. Türkiye ile Bulgaristan arasındaki işbirliği temeli üzerinde gittikçe güçleniyor.

Tarsus

Tekstil Şube Başkanı polisin saldırısına uğradı

Anti-faşist mücadele durdurulamaz

EKONOMİ HABERLER

DÜNYA BANKASI İZMİR-BURDUR DEMİRYOLU HATTININ İPTALINI İSTEDİ

DÜNYA BANKASI ana hatlar dışında kalan bazı demiryolu hatlarının devre dışı bırakılmasını önerdi. Bir süre önce Türkiye'ye gelen Dünya Bankası Proje İnceleme Heyeti ile sürdürülen görüşmelerde, TCDD'nin İkinci Aşama Rehabilitasyon Projesi için kredi istendi. Dünya Bankası yetkilileri, krediyi, ancak önce sürdüklü koşullar kabul edilirse verileceğini bildirdiler. Sözü edilen koşul da, TCDD'nin ana hatlar dışında kalan İzmir-Burdur gibi bazı hatları devreden çıkartmasıydı. Önerinin gerekçesi ise bu tip hatların "ekonomik olmayan" olmasıydı. Koşul, toplantılara katılan TCDD, Maliye Bakanlığı ve DPT uzmanlarınınca reddedildi.

KİTLER YENİDEN DÜZENLENİYOR

KAMU girişimciliğinin ve KİT'lerin yeniden düzenlenmesi amacıyla çalışmalar yapılıyor. DPT'nin eşgüdümünde, ilgili bakanlık ve danışmanların katıldığı toplantılarda, Kamu İktisadi Kuruluşlarının "Sektör Kurumu" adı altında toplanarak, sayısı az, ancak güçlü ve büyük birimler haline dönüştürülmesi ve bu kuruluşlara kendilerini yaşatan ve geliştiren bir yapı kazandırılması çalışmaları sürdürülüyor. 1979 yılı içinde Etibank "Maden ve Metalurji Sanayi Kurumu", Sümerbank "Dokuma ve Giyim Sanayi Kurumu", Türkiye Demir Çelik İşletmeleri ise, "Demir-Çelik Sanayi Kurumu" adı altında "Sektör Kurumları" olarak örgütlenecekler.

ÇHC, MISIR'A SİLAH VERİYOR

MISIR Devlet Başkanı Enver Sedat Çin Halk Cumhuriyeti'nin Mısır'a silah sağlayacağını açıkladı. Mısır Ordusu'na İsmailiye kentinden bir mesaj ya-

ynlayan Sedat, Mısır'ın kendi silah endüstrisini kuracağını belirterek, ABD silah fabrikaları ile lisans anlaşmaları için temaslara yapaçağını söyledi. Sedat Barış Anlaşması nedeniyle kendisine sözle hakaret edenlere kulak asmadığını söyledi ve bunları "Suriye'li Aleviler, Bağdat'taki kana susamış kişiler ve Libya'daki Çılgın" olarak sıraladı.

ÇHC'DE YABANCI SERMAYEYİ ÇEKMEK İÇİN ÖNLEMLER ALINIYOR

ÇİN HALK CUMHURİYETİ'nin, ülkenin modernleştirilmesi programı kapsamında, yabancı sermayeyi yatırımlardan daha çok yararlanmak amacıyla (1), yabancı sermayeyi çekmek için yeni önlemler aldığı bildirildi. Harvard Hukuk Okulu Profesörlerinden Jerome Cohen'in Çin'e yaptığı geziden sonra bu konuda yaptığı açıklamada, ÇHC yöneticilerinin, ülkeye gelecek yabancı sermayeyi özendirme amacıyla, yabancı sermaye katılım paylarını yüzde 100'e kadar çıkartmayı kararlaştırdıklarını belirtti.

Tarsus'da son haftalarda yoğunlaşan saldırı, cinayet ve terör eylemleri, kaynağı bilinmesinden önce hiçbir önlem alınmadan sürüyor.

Bu uygulamalara son günlerde bir yenisi daha eklendi. Türkiye İşçi Partisi Tarsus İlçe Örgütü üyesi ve Tekstil İşçileri Sendikası Tarsus Şubesi Başkanı Burhan Yaman ile İlçe Sekreteri Hüseyin Gümüş, Eski Ömerli Mahallesi Huzur Çaybahçesinde işçilerle yaptığı sohbet toplantısı sırasında, üzerlerinde polis olduklarını gösteren en küçük bir belirti bulunmayan dört silahlı kişi tarafından "arama yapıyoruz" gerekçesiyle saldırıya uğradılar. MHP eyilimli olduğu söz ve davranışlarından gözlenen ve aşırı alkol aldığı belli olan polis memuru Selahattin Yüksel, hiç bir neden yokken Burhan Yaman'a saldırarak dipçik ve yumruklarla ağır biçimde yaraladı. Olay üzerine savcılığa başvuran Burhan Yaman, Tarsus hükümet Tabibinden aldığı 9 günlük raporu da ilgililere ileterek, adı geçen polis memurunu mahkemeye verdi,

ayrıca yirmibin liralık tazminat davası açtı.

Son günlerde Türkiye İşçi Partileri'e yapılan baskı ve saldırılarla ilgili bir açıklama yapan Tarsus İlçe Başkanı Sönmez Targan şöyle dedi: "Tarsus'ta partililere yapılan saldırıların arkasında Tarsus sermayesi yatmaktadır. Bilindiği gibi tekstil dalında yapılan devrimci sendikala mücadeleleri önderliğini Türkiye İşçi Partilileri yapmaktadır. Bu nedenle, Tarsus sermayesi, parayla beslediği faşist çetelerini ve etkilendirdiği devlet görevlilerini üzerimize saldırtmaktadır. Böylece yıllardır sarı sendikalarla sindirdikleri işçilerin demokratik muhalefetini sindireceğini sanmaktadır. Tüm bu çabaları boşunadır. Faşist odakların ve sermaye çevrelerinin tüm kirli oyunları ve kanlı saldırıları teker teker püskürtüleceği gibi tüm bu tertipler teker teker açığa çıkartılacaktır. Partimiz nasil ki İstanbul'da 1 Mayıs yasak çemberini kırmışsa, sermayenin ve faşist odakların saldırı ve tertiplerini de bozacaktır!"

Çağdaş Gazeteciler Derneği Genel Kurulu yapıldı

Dernek Genel Başkanlığına Yılmaz Ateş, Genel Sekreterliğe de Ahmet Abakay getirildi.

Basın emekçilerinin demokratik kitle örgütü olarak bir yıl gibi kısa bir süre önce kurulmasına karşın bu işkolunda hızlı bir gelişme ile 300'e yakın gazeteci bünyesine toplanan Çağdaş Gazeteciler Derneği Genel Kurulu Ankara'da yapıldı.

Gazeteci İlhami Soysal'ın Divan Başkanlığı yaptığı Genel Kurul'dan önce demokratik kitle örgütlerini ve sendikal örgütleri bir parti gibi görme alışkanlığı ve yanlışından kurtulamayan "UDC sloganı" çok çaba harcamalarına

karşın bu amaçlarını gerçekleştiremediler. Delege-ri buna izin vermedi.

Genel Başkan Yılmaz Ateş Kongre'yi açarken yaptığı konuşmada, örgütün son bir yıllık gelişmesini ve çalışmalarını anlatarak, 2490 ve 195 sayılı yasalarda yapılan değişikliklerden sonra gerekli önlemlerin alınmasını istedi. Ateş, son yasa değişikliği ile "nylon" olarak adlandırılan gazetelerin bir kısmının kapandığını, geri kalanların da kapanma hazırlığı içine girdiklerini anlatarak özetle şöyle dedi:

"1 nisan 1979 tarihinden itibaren işsizliğe itilen ve daha sonra bu işsizliğe katılan basın emekçileri için hükümet bugüne dek ciddi bir önlem almamıştır. 10 arkadaşımız işsiz dolaşmaktadır. Önümüzdeki aylarda işsiz gazeteci sayısının 60'a çıkması beklenmektedir."

Genel Kurul'da bir konuşma yapan Anka Ajansı delegesi Ahmet Abakay da, demerin kamuoyunda saygın bir yer alabilmesi, ilkeli ve tutarlı bir yönetimin işbaşına gelmesi gerektiğini belirterek, demokratik kitle örgütlerini bir parti gibi gören ve örgütlerin tahribini berabere getiren anlayışların yeşertilmemesini, bu görüş sahiplerinin ve aynı amaca hizmet eden göşist akımların mahkum edilmesini gerektirdiğini vurguladı. 1 Mayıs'a da değinen Anka Ajansı delegesi Abakay, "1 Mayıs her türlü kuyrukçulara, icazetçilere karşın, sıkıyönetimin ve işçilerin bakanının takdir levhalarını boyunlarına asarak İstanbul'u terkedenlere karşın, 1 Mayıs kendinde kullanmıştır. Derneğimiz de DISK'in bu kararına imza atan kuruluşlar arasında yer almıştır" dedi.

Daha sonra seçimlere geçilmiş, ilericiler, demokrat ve sosyalistlerin oluşturduğu liste 63 oy alarak seçimi kazanmıştır.

Devrimci Yol' yanlılarının çıkarıldığı liste ise 41 oy alarak yönetimi kaybetmiştir.

Seçimlerden sonra Genel Başkanlığa yeniden Yılmaz Ateş seçildi. Yönetim Kurulu ilk toplantısında Genel Sekreterliğe Ahmet Abakay'ı getirdi.

Yönetim Kurulu üyelerine de Ali Kırcı (TRT - TV), Fatma Köyoğlu (TRT-Ankara Radyosu), Hasan Gürsel (Basın-Yayın Genel Müdürlüğü), Sedat Yazıcıoğlu (Gündem) ve Ekrem Meral seçildiler.

Denetim Kurulu üyelerine de Ülker Okman, Talay Ulusu ve Yalçın Uçar getirildiler.

MOT... öfke

Güzel şeydir öfke. Ama öfkeden öfkeye de fark vardır.

Yaz sıcakta vakit akşamdır, açarsınız pencerenizi içeri sineği, sivri sineği, tatarıçı, böceği girer, bir de pervane böceği. Ben içlerinde en çok bu pervane böceğine takılırmım. Nasıl bir hisimla girer içeri. İlk önce ampule bir çarpır, sonra karşı duvara, derken be-riki duvara, gözünüz yorulur. Bir de bakarsınız ki, pervane böceği ya perdeye takılıp uyuyor, ya da ölgün-baygın yere düşüp kalmıştır...

Pervane böceğinin bu öfkесinin acıklı olduğu kadar öğretici bir yanı da vardır. Kendini helak ederken zerre anlam yoktur serüveninde...

Geçenlerde bir genç bildiri dağıtıyordu, aldım okudum, şunlar yazıyordu:

"Yıldırım Beyazıt Meydanı'nda korsan eylem komuştur. Yollar benzini dökülerek yakılmıştır..."

Bu bir bildiridir. Bu da bir öfkedir. Ama rengi nedir, disiplini nedir? Ölçüsü, bilinci, örgütlülüğü, anlamı, kapsamı, içeriği nedir bu öfkenin?...

"Devrimci!..."

1965'lerin 1968'lerin öğrenci lideri bir dostuma sormuştum bir gün:

"Hani falanca vardı, Teknik Üniversite'de öğrenci lideriydi, nerede şimdi, n'apıyor?..."

"O mu? İyidir. Bitirdi fakülteyi. Şimdi bir mimarlık bürosu var. İş iyi..."

"Peki, artık devrimcilik yapmıyor mu?"

"Yapmıyor, işi başından aşkın..."

"Eveeet! Hani falanca vardı, Hukuk Fakültesi'nde, hani İktisat Fakültesi'nde öğrenci lideriydi?..."

"Onlardan birisi, bilmem ne fabrikanın hukuk müşaviri. Patronla arası iyi, hatta biraz da ortaklığı var. Öteki de, bilmem ne bolding'in iktisat danışmanı. İşleri çok iyi..."

"Peki artık devrimcilik yapmıyorlar mı?"

"Vakitleri yok. Çalışmaktan başlarını kaldıramıyorlar..."

"Hiç aramazlar mı eski arkadaşlarını?"

"İlki tamamen bıraktı. İkincisini geçende Kartal'da bir lokantada gördüm. Bizim masaya iki yetmişlik rakı gönderdi..."

Bildirici gencin "abi"leriydi bunlar. Bu "abi"lerden biri de, daha önceki yıla kadar bir meslek örgütünün başıydı. Bulunduğu meslek örgütünün başında en amansız, en yalın-kılıç bildiriler yazardı, yayınlardı. Devrimcilikte üstüne yoku!

Dehşetli devrimcilik dersi verirdi. CHP ağırlıklı hükümet döneminde önemli bir genel müdürlüğün önemli bir yerine geldi sonra.

Şimdi ne yapıyor, dersiniz. Toplu sözleşme masasında işçilere kan kusturuyormuş. Elini vurdu mu, masaya "olmaz" diyormuş...

Bu kaba, bu hamhalat, bu hırlan-pa hoyratlığın, bu göşist sapkınlığın ve kökenindeki boynu büyük uzlaşmanın kaynağı hangi ideolojik, politik temele dayanır?

1 Mayıs tutuklu bir arkadaş anlatıyordu. Davutpaşa'da bu öfkeli gençlerden biriyle konuşuyormuş. Konuşkan devrimcimiz yargısını vermiş:

"TIP artık revizyonistliği bıraktı..." Okul kantininde biçilen hüküm Da-

vutpaşa'da değişiyordu. Ama ne kadar kolay, ne kadar kestirmeci, ne kadar kesin bir yargıyla... Kafasındaki ilk kal-kış rampası da öyle döşenmişti. Bir "abi" konuşmuş, o da onu dinlemişti...

Gene bu yaşlarda, 22 yaşlarında bir hanım öğrencinin tepkisine de tamamen raslantı olarak tanık olmuştu-ğenlerde. 1 Mayıs tutuklularının serbest bırakılması için düzenlenen imza kampanyası sırasında önüne uzatılan kağıdı iterek şöyle demişti:

"Arkadaşım, ben bu kağıdı imzalamam. Ben Behice Boran'ın donki-şotluğuna imza koymam..."

İnce, narin, tertemiz bir yüzü vardı. Ama sesinin akordu da görülecek şeydi? Bu gelişkinin paletleri nasıl örülü-yordu, nasıl örülmüştü? Bu da bir öfkeydi...

15 yıl önce ilkokul öğrenciliğini bildiğim bir arkadaşımın kardeşiyse kar-şlaşmıştım geçen yıl. Okumuş, eğitim enstitüsünü bitirmiş, öğretmen olmuştu.

Ankara'ya geldiğinde beni buldu. "Abi sen hâlâ Boran mı, diyor-sun" diye sordu.

"Parti, işçi sınıfının partisi diyo-rum..."

Şöyle bir gülüp, "Canım farketmez Boran işte" de-mişti...

Yeğenimiz devrimciydi. Ankara'ya tayin işi için gelmişti. Sevdiği kız Balıkesir'liydi, O da, Balı-kesir'e tayin olmak istiyordu.

Yaşamda hiç riskle tanışmamıştı. Sorumluluk yüklenmemişti. Çok se-vimliydi ama...

"Ben tayin işinde uğraşırsam, ola-cağı varsa olmaz, sen git konuş, belki Balıkesir'e atarlar seni" dedim. Bilmi-yorum şimdi nerededir... O da öfkeliydi...

Şöyle yanınıza yöreneze bakın. Ne çok öfke görceksiniz, ne çok öfkeyle tanışacaksınız.

Asfaltın benzin döküp yakmak, öbür masaya iki yetmişlik göndermek, "donkişot" yargısı biçmek, "bâla mı parti diyorsun" frekansını tutturmak...

Bir öfke daha vereyim. 9 yıl önce kim vurduya giden bir göşist arkadaşım vardı. Bulunduğu ilçede, vuruldu kırıldı ve bohem yaşamı yüzünden tecrit olmuştu. Uzun soluklu, tutarlı, örgütlü mücadele yerine gündelik öfkelerle yaşıyordu.

Kumara düşkünlüğü yüzünden de iyice gözden düşmüştü. Bir gün Anka-ra'ya geldiğinde bana dedi ki:

"Artık kumarı bıraktım... Halka ters düşmeyeceğimi..."

Aslında bütün kumarları bırakmalıydı ama işe kağıtdan başlamıştı.

Sonradan duydum ki, bizim arkadaş, gerçekten kumar oynamıyordu ama dört tane gündeliklik kumarçı tutmuş, dört ayrı kahvede onları oynatı-yormuş. Öbür sabah da haslatı toplu-yormuş. Ne öfkeli arkadaşta pervane böceği gibiydi...

Öfkeler de sımsal özülle anlam ve yön kazanır.

Öfke güzel şeydir. Ama disiplinli, bilinçli, örgütlü, uzun soluklu, burjuvaziye yenecek sınıf öfkесidir asıl olan.

Gerisi burjuvazinin masasına akan kumar değil de nedir?...

Hele bir bakın yanınıza, yöreneze, ne kadar çok görceksiniz. Salt öfke yetmiyor. Öfke hangi sınıftan yanadır? Öfkenin de sınıf vardır, sınıf öfkesi ya-mandır...

FERHAT GÜN

Kestelek Borasit işletmelerinde grev

Bursa'nın Mustafakemalpaşa İlçesi Kestelek yöresinde bulunan BORTAS isyerinde beşyüzlü oğın işçinin sürdürdüğü grev birinci ayını doldurdu. Grev öncesinde işçiler bir ay süreyle de direniş sürdürdüler.

745 işçinin çalıştığı isyerinde grev 8 Mayıs'ta başladı. İşveren ise kendisinin seçtiği tarafız hakemin önerilerini reddederek lokout ilan etti. Dünyanın en büyük boraks işletmesi olan Kestelek Borasit İşletmesinin günlük üretiminin değeri sekiz milyon TL dolayında. Buna karşılık işçilere ödenen bir aylık ücret dört milyonu aşmıyor. İşletmede 140 metre derinliğe varan galerilerde ve açık işletme olarak iki yönlü sürdürülen üretim, devletleştirme girişimlerinin bağlanma-sıyla işveren tarafından tamamen açık işletmeye ağırırak verilerle sürdürüldü. Yatakların tahribolma-sı ve ileride üretimin olanaksızlaşması hiçe sayılarak hızla cüvherin kaymak tabakası alınmaya çalışıldı. İşveren eski DP bakanlarından Sıtkı Yırcalı, için bu servetin yerle bir edilmesi çok önemli de-ğildi. Zaten kendisi büyük bir "milliyetçi" oldu-ğundan İsviçre'de sürdürüyordu yaşamını.

DEV -MADEN-SEN MİTİNGLE CEVAP VERİYOR

İşveren vekillerinin ve gerici güçlerin grevi kırmak; işçilerle köylülerin ve diğer kesimlerin dayanışmasını baltalamak için yürüttüğü sistemli propa-gandaya DEV-MADEN-SEN 3 Haziran günü Mustafakemalpaşa'da gerçekleştirdiği mitingle ce-vap verdi. İlçe tarihinde ilk kez binlerce işçi, öğretmen, memur, köylü ve genç caddelerden patronlara karşı, faşizme karşı sloganlar haykırarak yürüdüler. İşçilerin, köylülerin ve tüm emekçilerin birliğine olan özlemlerini dile getirdiler.

Aynı isyerinde daha önce kendi anlayışların-daki sendikalaşma girişimleri fiyaskoyla sonuçlan-an DEV-GENÇ'liler kendi sloganlarını bağıraca-karını belirtince, kendilerine mitingle alınmayacak-ları söylendi. Buna karşılık miting basma tehdidinde bulunan DEV-GENÇ'liler, DEV-MADEN-SEN'in kararlı tutumu ve mitingin kitleselliği karşısında buna cüret edemediler. Yalnızca duvarlara DEV. MADEN-SEN aleyhinde sloganlar yazmakla yetin-diler.

Gerek ilk kez sendikalaşma, direniş, grev gibi olayları yaşayan işçilerin gösterdiği direnç, gerek sendikaların gösterdiği kararlı tutum, gerekse tüm emekçilerin gösterdiği dayanışma işçi sınıfının Kes-telek Borasit İşletmesi'nde de zafere erişeceğini bir kez daha gösteriyor.

Emperyalist yardım politikası nedir ?

Bir yıla yakın bir süredir basında manşetlerden düşmeyen, toplumun her kesiminde tartışılan IMF ve yardım konusu geçtiğimiz hafta yeni bir boyut kazandı. Maliye Bakanı Müezzinoğlu yaptığı görüşmeler sonucunda, görüşmelerin olumlu sonuçlandığını belirten gazeteler de "yardım"ın umulandan da fazla olacağını adeta müjdeliyordu. Gerçekten de bu haberlerin arkasından basında yer alan değerlendirmelerde gelecek olan yardımın en iyi şekilde nerelerde kullanılması gerektiği tartışmaları yer alıyordu.

Hükümetin IMF ile genel olarak anlaşmaya vardığı yolda haberlerin yanında da tartışılan bir iki konu kaldığı da belirtiliyordu. IMF ile yapılan pazarlıkta, açıklanacak olan devalüasyon miktarı ve biçimi, devlet fabrikaları ürünlerine yeni zamlar, taban fiyatlarının düşük tutulması, işçi ücretlerinin sınırlanması, kalkınma hızının düşürülmesi ve karşılıksız para başına son verilmesi konularında pazarlığın sürdüğü belirtiliyordu. Ekonomiyi, onunla birlikte de hükümeti kurtaracak olan yardım şartları konusunda genel anlamda anlaşmaya varılması ve sadece yukarıda değinilen bir iki konunun üzerinde pazarlıkların sürüyor olması yolunda yaratılan izlenimler ufuktaki umut ışığının güçlendiği kanısını yaratıyordu.

IMF VE YARDIM POLİTİKASI

IMF (Uluslararası Para Fonu) dünya kapitalist sistemi içinde para dengesini ayakta tutmaya çalışan ve bu anlamda önlemler alarak sistem içinde bunalıma bulunan ülkelere "yardım" eden, resmi anlamda Birleşmiş Milletler'e bağlı, aslında özerk bir kuruluştur. Sözleşmesinde getirilen hükümlerle de Birleşmiş Milletler denetiminden kesinlikle bağımsızdır. Resmen Birleşmiş Milletler'e bağlı olması Fon'a eylemlerinde daha bir rahatlık ve güven verir. Aslında tamamen Birleşmiş Amerika'nın kontrolünde olan Uluslararası Para Fonu'nda pay olarak da bu ülke en önde gelen ülkedir. Amerika'nın emperyalist girişimlerinin en önemli destekçisi olma özelliğini sürdüren IMF kapitalist sistem içinde mali ve ekonomik her türlü gelişmeyi dikkatle izler ve kontrol eder. Amaç emperyalist-kapitalist sistem içinde dengiyi sürdürmek ve sistem dışına çıkarmaları önlemektir. Dolayısıyla da yöntemler genellikle aynı ve dayatmalar şeklindedir. Geri kalan ülkelerin ekonomilerinde öngörülen gelişmeler IMF eliyle gerçekleştirilir ve bunun da dışına çıkma olanağı en aza indirilmiştir. Böylece para ve dış ticaret ilişkilerinde tekeli sermayenin mali egemenliğine de dayanarak sağlanmış olur.

Uluslararası Para Fonu'nun yardım konusunda iki ana yaklaşımı vardır. Bunlardan birincisi gelişmiş kapitalist ülkelere olan ve bu ülkelerin içine girdikleri darboğazı aşmalarını sağlayan

yardımlardır. Diğeri ve önemlisi Uluslararası Para Fonu'nun az gelişmiş ülkelere yaptığı yardımlardır. Aslında ödemeler dengesi sürüklenmiş açık veren böylesi ülkeler her an IMF ve ağır şartları ile karşı karşıyadırlar. Ülkede ödemeler dengesi açığı hazinedeki rezervleri eritince yabancı satıcılara olan borçlar da ödenemez hale gelir. Geçmiş dönemlerde alınan borçlar ve faizler de karşılanamayınca ülke artık iflas durumuna gelmiştir. Alınacak önlemler fazla değildir. İthalatın kontrol edilmesi, ihracatı destekleme yönünde alınan önlemler ve farklı döviz kurları uygulamaları da bir sonuç verince geriye tek çıkar yol kalır ki o da IMF'ye başvurmaktır.

Uluslararası Para Fonu'nun temel kredi politikası, kredi için başvuran ülkeye ancak o ülkenin Fon'a yatırdığı altın tutarının yüzde 25'inin kredi olarak verilmesidir. Bunu aşan isteklerde o ülke gerçekten bu fazlalığa gereksinim duyduğunu kanıtlama durumundadır. Bunun yanında kısa vadeli kredinin alınabilmesi için IMF'nin önerdiği "ekonomiyi düzeltici" önlemlerin alınması gereklidir. Aslında IMF'nin ısrarla sürdürdüğü "parasal ve mali sağlamlık politikası"nın belli ilkeleri vardır. Öne sürülen isteklerin başında ithalat ve ihracat üzerindeki kontrollerin kaldırılması, serbest döviz kurları ülke parasının dolara karşı devalüe edilmesi gelir. Böylelikle ülkenin ekonomik ve mali bağımlılığı bir kat daha artar. IMF'nin bunalımlara çözüm olarak kredi vermesinin diğer aşılabilmiş kuralı ise ülke içinde güçlü parasal ve mali kontrollerin başlatılmasıdır. Burada da temel sav güçlü ve sağlam bir ekonomik yapının yaratılmasıdır.

IMF yardımları öncesinde öne sürülen dayatmalara neden olarak o ülkenin ekonomisinin düzeltilmesi ve tekrardan "sağlam" temellere oturtulmasıdır. Oysa özellikle Türkiye ve benzeri az gelişmiş ülkeler için ekonominin sağlam temellere oturtulması böylesi yollardan bir anlam taşımaz. Yapılan, geçici olarak ekonomiyi rahatlatmak, gelen "taze para" ile borç faizlerinin bir bölümünü ödeyerek yeni borçlar alabilmek için ortam yaratmaktır. Nitekim şimdiye değin IMF ve benzeri kuruluşların kredilerini alan az gelişmiş ülkelerin ödeme açıklarını kapatmaları, hiç değilse bu alanda olumlu gelişmelerin meydana geldiği görülmüştür. Az gelişmiş ülkelerin mamul mallara duyduğu gereksinim, alınan kredilerin hemen bu gereksinimi karşılamak üzere emperyalist tekelere devredilmesini kaçınılmaz kılar.

Daha önce de değindiğimiz gibi Uluslararası Para Fonu yardımları bünyesinde gelişmiş kapitalist ülkeleri de kapsamaktadır. Daha doğru bir deyişle Fon'un kaynaklarının büyük bölümü bu ülkeler yararına kullanılmaktadır. Emperyalist dünya sisteminin güçlü ve önde gelen ülkelerinde baş gösterecek her-

hangi bir ekonomik bunalım önlenmesi için IMF'nin kaynakları hazır. Nitekim geriye doğru baktığımızda, Fon'un az gelişmiş ülkelere ayırdığı yardım miktarı 1969 yılında toplam yardımların sadece yüzde 34'ünü oluşturuyordu. Aynı oran 1970 yılında ise yüzde 12'ye düştü. Yani 1972 yılında Uluslararası Para Fonu'nun toplam yardımlarından yüzde 88'ini İngiltere ve Fransa dahil olmak üzere gelişmiş kapitalist ülkeler almıştı. Geriye kalan yüzde 12'lik miktar ise az gelişmiş ülkelere düşüyordu.

Bu noktada daha önce de değindiğimiz yardım sağlama koşullarına bir kez daha değinmekte yarar var. Koşulların temelinde ülke parasının dolara göre önemli oranda devalüe edilmesi yatar. Bu devalüasyon para değerinin dolar karşısında sekiz, on kat düşürülmesine değin sürer. Bu da doğal olarak ülke içinde hayat pahalılığını körükleyen bir unsurdur. Emekçi halkın gerçek ücretlerindeki düşüşler ve satın alma gücünün iyice sınıra yaklaşması ülke halkının fakirleşmesini temel nedenidir. Bu arada büyük toprak sahipleri ve kapitalistler ise kârlarını artırırlar ve bu durumdan fazlasıyla etkilenmezler. Ancak bu sürecin sonunda en kârlı çıkarları yine uluslararası tekelendir. Özellikle Amerikan tekelileri doların o ülke parasına göre çok daha değerli olmasından son derece yararlanırlar. Çünkü devalüasyon o ülke dış ticaretinin dolara daha bağımlı olmasını sağlamıştır.

Uluslararası Para Fonu tarafından yardım sağlama koşulları arasında sık sık ileri sürülen bir diğer nokta da ücretlerin kısıtlanması veya dondurulmasıdır. Burada temel sav, fiyat artışlarının nedeni olarak ücret artışlarının görülmesidir. Ücretlerin

kısıtlanması veya dondurulması geniş emekçi kitlelerin daha fazla ve daha rahat bir şekilde sömürülmesini sağlayacak ve kârları artıracaktır. Öne sürülen ücretlerin dondurulması talebinin altında bu yatar. Öte yandan Uluslararası Para Fonu'nun temel isteklerinden biri de az gelişmiş ülkelerde devlet yatırımlarının azaltılması yönündedir. Böylesi ülkelerde devlet yatırımlarının kârlı olmadığı ve sürekli zarar ettiği görüşünden kaynaklanarak istenen, bu işletmelerin ya kapatılması ya da özel sektöre devridir. Çok kaba bir şekilde aslında ülkelerin içişlerine müdahale demek olan bu ve benzeri girişimler devlet denetimini ekonomi üzerinden kaldırmayı ve özel girişimcilğe daha rahat hareket etme olanağının tanınmasını sağlamak amacını güder. Özel girişimcilğin ülke içinde de daha da güçlenmesi ise uluslararası emperyalist tekelilerin o ülke üzerinde daha rahat hareket edebilmelerini, kârlarını artırmalarını ve denetimlerini sıkılaştırılmalarını sağlar.

EMPERYALİST YARDIM SİSTEMİ EKONOMİK, MALİ VE POLİTİK BOYUNDURUK GETİRİR

Şimdiye değin değindiğimiz "yardım" sisteminin IMF cephesi göstermektedir ki yardım alışı görünümündeki ülkeler aslında batağa ve darboğaza bir adım daha girmektedirler. Yardım tuzağı bitmez tükenmez bir dizi halindedir. Ekonominin güçlendirilmesi için yardım alınmalıdır. Yardım almak için emperyalist kapitalist sistem sözcülerinin öğütlerine uyulmalıdır. Zaten aksi takdirde yardım alınmanın ola-

nağı da yoktur. Yardım almak ise eski borçların bir bölümünün ve belki de sadece faizlerinin bir bölümünün ödenmesi ve bu sayede yeni borçlar alınması demektir. Yeni ve yüksek faizli borçların ülke ekonomisini götürüleceği nokta ise deneylerle yaşanmıştır.

Uluslararası yardımlar emperyalist kapitalist sistem içinde ekonomik ve mali bağımlılığın yanında kaçınılmaz olarak politik bağımlılığı da beraberinde getirmektedir. Uluslararası ilişkilerin iki ve birbirini tamamlayıcı yönü burada da kendini gösterir. Hükümet devirmede büyük ustalığı olan uluslararası mali kuruluşlar bu deneylerinden oldukça fazla yararlanırlar. Onlar için tek öneri vardır ve bu da kabul edilme durumundadır. Aksi takdirde ülkede önerileri etkisiz uygulayacak yeni bir yönetim bulunur ve pürüzler de ortadan kalkmış olur. O nedenle IMF ve benzeri "yardım" kuruluşları ile sürdürüldüğü belirtilen "pazarlıklar" sonuçta önemli değişiklikler getirmeye. Emperyalist kapitalist sistemin istekleri belirlemişti. Bunlara karşı pazarlık etmek hele hele ekonomisi iflasın içinde olan bir ülke için olan değildir.

SOSYALİST ÜLKELERLE SIKI İLİŞKİLER EMPERYALİZMİN PANZEHİRİDİR

Türkiye'nin IMF ile anlaşmanın eşliğinde olduğu şu günlerde elinde tek bir silah bulunmaktadır. O da emperyalizmin tehditlerine karşı sosyalist ülkelere ekonomik ilişkilerini geliştirme ve güçlendirme. Yakın gelecekte varılacağı belirtilen anlaşmanın çok kısa bir süre sonra yol açacağı yeni darboğazlar ortadadır. Emperyalist yardım sistemi ile yapılacak yeni bir anlaşma batağa yeni bir adım olacaktır ve emperyalizmin uzattığı her el de aslında batakta kurtarıcı değil batağın içine biraz daha gömmülmenin aracı olacaktır. Öncüleri ileri sürülen IMF ile anlaşmanın temelinde bu yatar ve bu da ülkede işçi ve emekçi kitlelerin daha bir darboğaza girmelerinin aracı olur. Kurtarıcı değil.

Tekellerin arkasında emperyalizmin 'yardım' şırıngası

Hükümet ile IMF arasında

Paris'te son tango

YUSUF DOĞAN

Türkiye ile Uluslararası Para Fonu arasındaki görüşmelere Paris'te yeniden başlanırken, Fon yetkililerinin yaklaşımı şöyleydi:

"IMF, dünya üzerinde pek az ülkede Türkiye kadar ciddi ilişkiye girmiştir. Bu nedenle, 1978 yılındaki stand-by düzenlemesine önem verildi. Türkiye'ye sağlanan olanak, Türkiye'nin kotası dikkate alındığında, Fon'un bugüne kadarki en büyük işidir. Buna karşın, işler iyi gitmedi ve yeni bir anlaşma noktasına gelindi. Şimdi oturup kendimizi sormamız lazım: Yanlış olan ne? Bunu hem Türk Hükümeti, hem IMF kendi kendine sormalı. Türkiye'deki bazı gelişmeler IMF'yi sıkıntıya sokmuştur."

Paris'te, Türkiye'nin Uluslararası Para Fonu'na sunacağı 'nl-

yet mektubu'nu biçimlendirmeye yönelik görüşmeler, 'yanlış olan ne?' sorusuna yanıt aramakla geçti. IMF'nin saptadığı ve Türk yetkililerini pek aksini savunmadan kabul ettiği yanıtlar, 'niyet mektubu'nun, bir başka deyişle Türkiye'nin önümüzdeki bir yıllık dönemde uygulayacağı ekonomik politikaları belirledi. IMF de, Türkiye'nin uluslararası finansman çevreleri için kredisini onayladı.

IMF'ye göre, Türk Hükümeti'nin düzeltmek için elinden geleni yapması gereken yanlışlar şunlardır:

Türk Lirası'nın yabancı paralar karşısındaki değeri gerçekçi değildi. Fiyatlar, son devalüasyondan bu yana yüzde 50'nin üzerinde artmıştı. Bu nedenle,

mevcut kurlar fiyat artışlarının etkisini giderecek biçimde yeniden ayarlanmalıydı.

Türkiye, 1978 'stand-by'ında, kamu kuruluşlarına Merkez Bankası kaynağından aşırı ölçüde borçlanma olanağı vermediğini kabul etmişti. Ancak, buna uyulmadı. Kamu kuruluşları, piyasa kurlarına göre çalıştırılmak yerine, Merkez Bankası kaynağından beslendiler.

Türkiye, ekonomisini dış rekabete açmaktan kaçınıyordu. Özellikle, ülkeye yeterli tutarda yabancı sermaye gelmesi teşvik edilmiyordu.

Yüzde 25'in üzerinde artırmaya çalışıldığı halde, ücretler yüzde 83 dolayında yükselmişti. Bunun yaratığı problemlerin giderilmesi zorunluydu.

Türkiye'nin yanlışlarını düzeltmek için emperyalist sistemin has örgütü IMF'nin önerileri de çıktı. IMF, öncelikle Türk Lirası'nın dış değerinin belirlenmesi için serbest piyasada (Tah-takele'de) oluşan kurların esas alınmasını istiyordu. Ancak bunun için belirli bir zamana gereksinim olduğu kabul ediliyordu. Öte yandan, kamu kuruluşlarının Merkez Bankası kaynağından beslenmelerine mutlak olarak son verilmesi isteniyordu. Bunun için, gerekirse hangi kamu kuruluşunun Merkez Bankası'ndan ne kadar borç alacağı tek tek belirlenmeliydi.

Gerçekte, Paris'deki Türk yetkililerinin IMF ile yapılan görüşmelerin "olumlu" bir havada sürdüğünü tekrarlamalarından öteye bir açıklama yaptıkları yoktu. Buna karşın, OECD Genel Sekreteri, basın mensupları önünde gerine gerine, Türkiye'nin uzun vadeli ekonomi politikalarını belirlemek için çalışmalarına başladıklarını bildiriyordu. Demokrat yaklaşımları ağır basan Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın rafa kaldırılması anlamına gelen çalışma, gerçekte Türkiye'nin Batılı ülkelere verdiği ekonomik içerikli en büyük ödündü.

Bu politikaların IMF'nin 'stand-by'ına sarkacak bölümü ise IMF uzmanları tarafından Türk gazetecilerine anlatılmıştı, IMF uzmanlarının, otel odalarındaki ve sokaktaki resimlerini yayınlamak için birbirleriyle yarış eden basının, bütün olarak değerlendirilmek yerine bölük pörçük kullandığı bu konuşmada IMF uzmanları şöyle diyorlardı:

"1. Türkiye'nin ihracatını arttırması gereklidir. Ancak bu, katlı kur anlamına gelen kur politikası ve ihracatta vergi iadesi gibi sun'i bürokratik teşviklerle sağlanamaz. Önemli olan ihraca-

IMF İLE VARILAN ANLAŞMANIN HÜKÜMLERİNİN, UYGULAMAYA GEÇİLDİKTEN SONRA AÇIKLANMASI BEKLENİYOR

tin kârlı hale getirilmesi ve iç tüketimin kısımlıdır. Hükümet bu gereği anlamış ve iç tüketimi lüscak önlemler almıştır. Ancak asıl sorun, halen iç pazanın dış pazarlara göre kârlı olan durumunu tersine çevirmektir. Öte yandan, Türkiye'de ithalat da, fiyat mekanizması dışında, bazı koruyucu önlemlerle alabildiğine kısıtlanmıştır.

"Kârlılık için en basit ve çoğu kez en etkili araç dövizin fiyatıdır. Devalüasyonla, döviz gerçek fiyatını vermek, ihracata kârlı hale getirecektir. Ayrıca, ithalatı da fiyat mekanizmasını korudaki kuruma önlemleriyle korumaya gerek kalmayacaktır.

"2. İkinci önemli nokta kamu kesimi finansmanıdır. Geçmiş yıllarda Türkiye, özellikle kamu harcamalarındaki yüksek oranlı artışa bağlı olarak hızlı bir büyüme performansı göstermiştir. Bugün ise, Merkez Bankası kaynaklarından finansman edilmek durumu, munda kalan kamu harcamalarının, enflasyonu durdurmak için kesinlikle kısıtlamak gerekmektedir. Buysa, özellikle yatırım harcamalarında Bütçe'de öngörülen sınırlara bağlı kalmayı gerektirir. 1979 programındaki yatırım hedefleri ıddialdır. KİT'ler için yüzde 80'lik bir yatırım artışı öngörülmüştür. Bu hedefe varmak için KİT ürünlerine bugünkü işleyişleri çerçevesinde, eğer Merkez Bankası kaynaklarına başvurulmayacaksa, yeni zamlar yapmak gerekir. Bir başka yol ise, bu kuruluşları, mülkiyeti kamuda da kalsa, piyasa koşullarına göre çalıştırmaktır.

"3. Özel kesimde 1979 yılında çok sayıda toplu sözleşme görüşmesi yapılmıştır. Bu görüşmelerde, enflasyon ve kamunun yaptığı sözleşmeler ölçüt olacaktır. Ücret artışlarının boyutu, enflasyonun seyridir. Enflasyonun durdurulması için, tımsal destekleme fiyatları da önemlidir. Bunların artışının da sınırlandırılması gerekir.

"4. Türkiye'nin büyüme hızı bütünüyle ithalata bağlı görülmüyor. OECD ülkelerinden elde edilen yeni olanaklarla 1978 yılından daha yüksek, ancak geçmiş yıllarda ulaşılan hızdan daha düşük bir büyüme hedeflenebilir."

Piyasa koşulları... devalüasyon... KİT kredilerinin sınırlandırılması... ücretlerin dondurulması... IMF'nin aylardır yinlediği bu reçetelerin, hangi sınıfların daha ağır yaşam koşullarına itilmesi sonucunu doğuracağına pekala bilincindedir. Bu koşulları tümüyle onaylamasına pek az bir zaman kaldığı anlaşılıyor. Hükümet ise, kısa dönemde ki alternatifsizliğe güvenerek kendisini Paris'teki "Son Tango" nun ritmine kaptırmıştır. Hem de parça hiç bitmeyecekmişcesine...

Skaçkov:

"Türkiye ile ekonomik ilişkilerimiz politik nitelik kazandı"

Hükümetlerarası Türk - Sovyet Ekonomik İşbirliği Karma Komisyonu'nun Dördüncü toplantısı 5 Haziran Salı günü imzalanan bir protoköle sona erdi.

Türk Heyeti'ne Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Hikmet Çetin'in, Sovyet Heyeti'ne SSCB Dış Ekonomik İlişkiler Devlet Komitesi Başkanı S. A. Skaçkov'un başkanlık ettiği toplantılar sonunda yedi belge imzalandı.

Konuk Heyet Başkanı Skaçkov, protokolün imzalanmasından önce yaptığı konuşmada, toplantılarda ele alınan konuların Türkiye'nin güncel ekonomik sorunları olduğunu belirterek, "çalışmaların yalnızca ekonomik planda kalmadığını" vurguladı ve "biz buna politik bir nitelik kazandırdık" dedi.

Sovyetler Birliği'nin ekonomisini geliştirdiği zaman işe enerji alanından başladığını ve Lenin'in bu konuya ağırlık vererek çözümlenmesi için çalıştığını hatırlatan Skaçkov, bugün ülkesinde enerji üretiminin, sanayinin de ilerisinde olduğunu, büyük sanayi tesislerin, enerji sorununun çözümü sayesinde kurulabildiğini açıkladı.

Bugün "enerjiyi Türkiye'nin gelişmesinde en güncel çababaşı durumundaki bir konu" olarak niteleyen Skaçkov, SSCB'nin yaklaşımını tek cümleyle şöyle vurguladı:

"Biz, sizlerle beraber bu konunun üzerine giderek çözeceğiz."

İmzalanan yedi belgeden ilki, iki ülke arasındaki petrol alımını içeren Protokol çerçevesinde şimdiye dek gerçekleştirilen 1,5 milyon tonluk bağlantıya ek olarak 100 bin tonluk hampetrolün gönderilmesine ilişkin sözleşme. Toplantıda ayrıca, 1979 yılı için saptanan 3 milyon tonluk petrol alımı hedefine ulaşmak için geriye kalan 1,4 milyon tonluk bağlantıları görüşmek üzere bu ay içinde bir Türk heyetinin Sovyetler Birliği'ne gitmesi kararlaştırıldı.

Diğer belgeler ise şöyle sıralanıyor: Orhaneli Temik Santralı'nın kurulmasına ilişkin 53 milyon dolarlık kredi anlaşması, Hasaңçelebi Demir Cevheri İşletmesi Projesi'nin Yapılabilirlik Raporu'nun hazırlanmasına ilişkin sözleşme, Ağır Elektromekanik Endüstrisi statik makineler tesisine ilişkin ön proje sözleşmesi, Sinter manyezit esaslı Refrakter Tuğla üreterek tesise ait yapılabilirlik raporu sözleşmesi ve karma Komisyon Protoköli.

Türkiye ile SSCB arasındaki ekonomik, ticari ve teknik konuların bütününi kapsayan protokolde işbirliğine konu olan ve çeşitli aşamalarda bulunan 20 projenin toplam bedeli yaklaşık 210 milyar lira, dış para gereksinimi ise 3,8 milyar dolar dolayında.

Projeler arasında, İskenderun Demir - Çelik Tesisleri üretiminin yılda 2 milyon/ton kapasiteye ulaşması, daha sonra bu kapasitenin 6 milyon/tona çıkarılması, Arpaçay barajının yapımı ve 1981 yılında su tutulmaya başlanması, yıllık kapasitesi 200 bin ton alümina ve 60 bin ton alüminyum olan Seydişehir Alüminyum Tesislerinin üretim düzeyini yılda 400 bin ton alümina ve 120 bin ton alüminyuma çıkarılması, Sanayi Tesislerinin büyük gövde dökümlerinin yapılacağı Yozgat Büyük Döküm Tesisi, İzmir Alağa Rafinerisi'nin genişletilmesi yer alıyor.

Ayrıca, iki ülke arasında yapılan görüşmeler sonunda bir nükleer santralin kurulması konusunda işbirliği yapılması ilke olarak kabul edildi ve Sovyetler Birliği santralin yakıtını vermeyi kabul etti. Bugünkü Batum - Hopa bağlantısına ek olarak ikinci bir yenden elektrik bağlantısı kurulmasına onaylayan taraflar, gelişen ekonomik ve ticari ilişkilerin ulaşım sistemlerinde yaratabileceği darboğazları giderici önlemler almayı kararlaştırdılar.

Faşizme karşı devrimci politika

Ülkemizde faşizm tehlikesi yükseldikçe bu tehlikeye karşı mücadele sorunu da demokratik güçler arasındaki başlıca tartışma konusu oluyor. Faşizme karşı mücadele konusunda önerilen strateji ve taktikler, soldaki politik çizgiler arasındaki ayrımların da mihenk taşı haline dönüşüyor.

Bugün Türkiye solunda kendisini gösteren bir görüşe göre, ülkemizin önündeki iki seçenek, faşizm ile bir "ileri demokratik devrim"dir ve Türkiye halkı, ya faşizme boyun eğeceği ya da bir "ileri demokratik devrim"i hemen gerçekleştirileceği bir "yol ayrımı"na, "bir çatal"a doğru hızla yaklaşmaktadır.

Türkiye için bir "ileri demokratik devrim" önerilmesinin teorik ve pratik temellerini incelemek ve bu stratejik tezin geçerli olup olmadığını tartışmak, bu yazının konusu değildir. Bu yazının konusu, faşizmin iktidar

olmasına karşı tek seçeneğin, verimli koşullarda da iktidarın tekelci büyük sermayeden işçi sınıfının eline geçmesiyle sonuçlanacak -adı ne olursa olsun- bir siyasal devrim olarak gösterilmesinin, faşizme geçit vermemeye mücadelesini bir kenara iten teslimiyetçi sonuçlarını irdelemektir.

Faşizm tehlikesine karşı mücadelenin ancak tekelci büyük sermayeyi ve onun egemenliğini hedef alarak kalıcı sonuçlar verebileceği; aynı şekilde faşizmin iktidardan uzaklaştırılması için mücadelenin uzlaşılabilirliği için mücadelenin tekelci büyük sermayenin en gerici kesimlerinin sınıfsal iktidarını hedef almadıkça başarıya ulaşamayacağı artık herkesin bildiği gerçeklerdir.

Ne var ki faşizm tehlikesine karşı ya da faşist bir rejimin yıkılması için mücadelenin, işçi sınıfının müttefikleriyle birlikte siyasal iktidarına doğru yönel-

dirilmesi veya böyle bir iktidara sonuçlanması ayrı şeydir: ülkede sınıf mücadelesinin faşizm ile, ona karşı tek seçenek olarak gösterilen siyasal devrim arasında bir tercih sorunu olarak öngörülmesi ise ayrı bir şeydir.

Ülkemizde tekelci büyük burjuvazinin faşizme yönelmesinin karşısına, işçi sınıfının ve müttefiki emeçli katmanların demokratik bir iktidarının oluşması, yani bir siyasal devrim altematifinin bugünden yarıya ortaya çıkması olanaklı mıdır?

Bu sorunun yanıtı, subjektif istemlere ya da iradi eylemlere değil; ülkede sınıf mücadelesinin gelişkinlik düzeyi ve kitlelerin bağımsız devrimci eyleminin yüksekliği; bir yandan işçi sınıfının birliğini diğer yandan işçi sınıfıyla müttefikleri arasındaki birliğin boyutları; işçi sınıfının, müttefiklerini stratejik hedefe kadar birarada götürebilecek yeteneği gibi koşullara bağlıdır.

Bilimsel sosyalist politikanın devrimci sınıf karakteri, herşeyden önce, işçi sınıfını ülkedeki diğer emeçli tabakalarla ittifak halinde siyasal devrimin zaferine kadar götürebilecek mücadele yolunu gösterebilmesinde ifade-

sini bulur. Bu da ancak sınıf mücadelesinin koşullarındaki her türlü değişikliğe hazır olmakla ve bütün bu değişimlerde somut durumun bilimsel bir çözümlemesini yaparak, her koşulda kitlelerin devrimci eylemini yönlendirebilmekle olanaklıdır.

Bu nedenle bilimsel sosyalist politika, mücadelenin hiçbir döneminde, koşulları kitlelere olduğu gibi açıklamaktan, yaklaşılan zorlukları ve çetin görevleri onlara bütün açıklığıyla anlatmaktan çekinmez. Kitlelerin devrimin kaçınılmazlığına olan inancının, hele koşullar zorlaştıkça daha da fazla, devrimci öncünün strateji ve taktiğinin doğruluğuna ve kitlelere güven vermesine bağlı olduğu gerçeğinden hareket eder.

Bugün Türkiye'de tekelci büyük burjuvazinin faşizme yönelmesi, emeçli kitlelerin genel demokratik, anti-empyalist, anti-tekelci taleplerinin yükselişi içinde olduğu, ancak bunun kitlelerin bağımsız devrimci eylemine yeterince dönüşmediği koşullarda olmaktadır. Bir işçi-faşist güçler, herşeyden önce bu nedenle, eski "yönetme" biçimlerini topyekun bir kenara bırakıp genel bir saldırıya geçerek değil, devlet aygıtı içindeki konumlarını adım adım güçlendirerek ve bir yandan eski "yönetme" biçimlerini onarıp düzeltirken diğer yandan da gizli faşist bir iktidar odağını örgütleyerek tırmanmasını sürdürmektedir.

Diğer bir deyişle Türkiye'de tekelci büyük burjuvazinin faşizm seçeneğine yönelmesi, işçi sınıfının ve emeçli kitlelerin, demokratik güçlerin geniş yığılması ve devrimci eyleminin yükselmesinin önü alınarak geliştirilmiş ve olgunlaştırılmıştır. Böylece, egemen sınıfların politik bunalımı derinleşirken, işçi sınıfının ve müttefiki emeçli tabakaların iktidarı tekelci büyük burjuvazide; kendi ellerine almalarnın koşulları da olgunlaşmıştır.

Bu durumda ülkemizde faşizm tehlikesinin önlenmesi olanaksız mı olmaktadır? Hayır. Çünkü faşizm tehlikesinin karşısında demokratik bir iktidar olanı fiilen ortaya çıkması olmasa da, bu tehlikenin önlenmesi mümkündür.

Ne var ki bu koşullarda faşizm tehlikesinin önlenmesi, herşeyden önce, kitlelerin bağımsız devrimci eyleminin yükseltilmesinden ve bu eylemin doğru politik hedeflere yönlendirilmesinden geçmektedir. Bunun için işçi sınıfına ve emeçli kitlelere somut politik hedefler gösterilebilmesi, onların, devrimci eylemin gücünü kendi deneyleriyle ve mücadelenin somut ürünleriyle görmeleri sağlanabilmelidir.

Bu gereklilik, faşizm tehlikesine karşı mücadelenin, tekelci büyük burjuvaziyi, işçi-faşist güçleri ve onların gizli iktidar odağını ellerindeki mevzilerden söküp atma, işçi sınıfının mevzilerini koruma ve güçlendirme, yeni mevziler kazanma mücadelesini biçiminde geliştirilmesinin zorunlu kılacaktır. Bugün ülkemizde faşizme karşı mücadelede kitlelerin devrimci ruhunu yükseltecek, onları devrimci at-

lımlara hazırlayacak mücadele biçimi, faşizme karşı devrimci politika, budur.

Ülkemizin faşizm ile bir "ileri demokratik devrim" arasındaki "yol ayrımı"nda olduğunu öne süren politik çizginin savunucuları, işçi sınıfının bilimsel sosyalist politik hareketinin yolunu gösterdiği, tekelci büyük burjuvaziyi ve gerici-faşist güçleri mevzilerinden söküp atma mücadelesini, "devrim hedefini bilinmeyen bir geleceğe atmak", "burjuvaziyi ileri adamı attırma politikasını başa almak", "iktidara aday almakta vazgeçmek" biçiminde karalamaya çalışıyorlar. (Savaş Yolu, S.14).

Evet, "güncel sorunların çözümü sırasında yığınlar devrimine hazırlama politikası", devrimci sınıfı tavırnamı gereğidir. Ama bu politika, güncel sorunların çözümüne seyirci kalıp devrimin zorunluluğunu tekrarlayıp durarak değil, herşeyden önce yığınlar güncel sorunların çözümünü sağlayacak ara hedefleri göstererek ve onlara bu hedefler için mücadelede önderlik ederek uygulanabilir. Bir kere daha tekrarlayalım, devrimci politika, kitleleri nihai devrimci çıkışlara götürecek somut yolu çizilebilir ve bu yolda kitlelere önderlik edilebilir.

Oysa ara hedefler için mücadeleyi, aslında başarıya ulaşma umudu olmayan, sadece devrimin zorunluluğunu göstermeye yarayan bir "atış talimi" olarak görmek, kitleleri pasifliğe ve kendülüğündenliğe itmektir. Bu, devrimci eylemin hedeflerine ulaşmasının kitleleri eğitici, onların birliğini pekiştirici ve işçi sınıfının önderlik gücünü artırıcı rolünü yadsımak anlamına gelir. Bu, tıpkı şoşist akımlar gibi, soyut bir kitleleri "ya faşizm" ya da "devrim" ikilemi karşısında hareketsizliğe iterek faşizmin iktidara gelişini bir kader gibi kabullenmelerini istemeye eşittir.

Bugün devrimci politikanın gereği olan, kitlelerin devrimci eylemini, bu eylemi tekelci büyük burjuvazinin ve gerici-faşist güçlerin konumlarına karşı çevirerek yükseltme görevinden yan çizerek, "ya faşizm ya ileri demokratik devrim" gibi bir seçenkle ortaya çıkarmak, olsa olsa böyle bir "devrim" in önderliğini işçi sınıfının dışındaki güçlerden, burjuvazinin kimi kesimlerinden beklemekle olanaklıdır. 1 Mayıs 1979'da işçi sınıfının ve demokratik güçlerin yığılmsal mücadelesinin yükselişini engelleme planlarını bozarak faşist baskılara karşı kitleler bir direnişin gelişmesine önderlik eden bilimsel sosyalistlerin kararlılığı "bireysel çıkış", "panik" gibi karalamaya yeltenenlerin, aynı 1 Mayıs'ta yasak savma kabildenen burjuvazinin gösterdiği yoldan yürümeleri, bir raslantı değildir.

Sonuç olarak yeniden belirtelim, işçi sınıfının devrimci politikasının ölücü, hangi koşulda olursa olsun, sınıf mücadelesinin verili koşullarında işçi sınıfını müttefikleriyle birlikte devrimci hedeflere götüren mücadele yolunu gösterebilmek ve onlara önderlik edilebilir.

TÖB-DER İSTANBUL ŞUBESİ

Demokratik Kongre için demokratik birlik

20 Mayıs günü yapılması gereken TÖB-DER İstanbul Şube Kongresi yönetim kurulunun istifası nedeniyle yapılamadı.

İki yıla yakın bir süredir yönetim boşluğu içinde bulunan şubede, son aşamaya gelene dek bir dizi gelişme oldu.

Bunalmı "Birlik Dayanışma" grubunun Genel Merkeze karşı tüzüktel ve örgütsel işlevlerini yerine getirmemesi üzerine başlamıştı. Bu grup, Genel Merkeze karşı, kendi denetiminde bulunan şubelerle birlikte ödenimleri yatırmayarak ekonomik ambargo uyguladı. Şubelerde de örgüt içi demokratik rafa kaldırılarak, kendi görüşünde olmayan hiç kimseye görev vermedi. Bu tutum sonucunda görevden alındı. Daha sonra da karşılıklı işgal ve kaugalar dönemi başladı.

13 Mayıs 1978'de yapılan Kongrede tabanın iradesi hiçe sayılarak "Devrimci Öğretmen" ve yandaşları tarafından kongre dağıtıldı. Bu kez de tıvan tartışmaları ve mahkemeler dönemi başladı.

Subat ayı içinde mahkemeler dönemini bitirebilecek karar "Birlik Dayanışma" ve "Halkçı-Eğitimciler" tarafından tanınmadı.

Bu arada, Şubeye nerede çalıştığı ve hatta ne iş yaptığı bilinmeyen, okullarda görevli olmayan kişiler okullarda çalışıyor gibi göstererek bir çok üye yapıldı. "Devrimci Öğretmen" grubu her ne pahasına olursa olsun, kongreyi almak, yönetime gelmek istiyordu. Bu istemlerinin sonucu "Demokratik Kongre" ortamı konusunda belirtilen güçlü olduğu bir zamanda 20 Mayıs kongresi dğyayıldı.

"Devrimci Öğretmen" grubu dışında tüm gruplar bu kongrenin bir "Provokasyon Kongresi" olacağı görüşünde birleştiği ve bunu yönetim kuruluna ortak bir toplantıda açıkladılar. Bunun üzerine yönetim kurulu kongreyi ertelemeye ve istifa etmek zorunda kaldı. 20 Mayıs kongresi TÖB-DER'i kapamak isteyenlere iyi bir "malzeme" olabildi. Erteleme bunu engelledi.

Şimdi bu durumu tüm grupların iyi değerlendirmesi ve TÖB-DER'i doğru bir mücadele hattına oturtmak doğrultusunda kullanması gerektir. Bu dönemde "gruplar çıkarlar" geriyeye atılarak "örgütsel çıkarlar" ön plana alınmalıdır. Demokratik bir kongre için, gerekli her türlü fedakârlıktan kaçınılmamalıdır.

GENÇ ÖNCÜ GENEL BAŞKANI ATALAY GÖZ ALTINDA

Genç Öncü Genel Merkezi geçtiğimiz hafta polis tarafından hiçbir gerekçe gösterilmeden arandı ve dernek başkanı Abdurrahman Atalay ve Merkez Yürütme Kurulu üyesi Gürbüz Özaltnlı gözaltına alındı. Genç Öncü Genel Merkezi'nin hiçbir gerekçe gösterilmeden aranmasını ve yöneticilerinin gözaltına alınmasını kınayan Merkez Basın Yayın Propaganda Büro Sekreteri Serhat Bayşan bir açıklamada yaptı. Bayşan şunları belirtti.

"6 Haziran günü saat 18.45 dolaylarında dört sivil plakalı otoyla gelen sivil giyimli polislerce, sıkıyönetim olanaklarından yararlanarak, derneğimiz genel merkezi aranmıştır. Arama, arama yapıldığı da belirtilenler gibi hiç bir gerekçeyle dayanmamaktadır.

Arama, sıkıyönetim koşullarında görünüş olarak "yasal"dır. Ancak, yetkili kuruluşlar, kendilerine verilen "yasal" hakları, yasal biçimde ve zorunlu oldukça kullanmak durumundadırlar. Hiç bir gerekçeyle dayanmaksızın derneğimiz aranması ve özellikle iki yöneticimizin gözaltına alınması, tümüyle yasa dışı ve keyfi bir uygulama niteliğine bürünmektedir.

Örgütümüzce, sıkıyönetimin; hükümetin denetimli altında çalışan bir kurum olduğu ve tüm uygulamaların tek sorumlununun hükümet ve Başbakan olduğu bir çok kez belirtilmiştir. Bu gün aynı gerçeği, bir kez daha yineliyoruz. Örgütümüz üzerinde girilen bu ve benzeri yasal olmayan uygulamalar, sosyal demokrat ağırlıklı hükümete onur kazandırmamaktadır. Tam tersine demokrasi güçleri üzerinde sürdürülen bu baskılar, onları da demokrasi düşmanı safılarına sürüklemektedir.

6 Haziran günü gerçekleştirilen yasal olmayan keyfi uygulama derhal son bulmalı ve gözaltına alınan yönetici arkadaşlarımız serbest bırakılmalıdır."

Dergimiz yayına hazırlandığı sırada Genç Öncü Genel Başkanı Atalay ve Yürütme Kurulu üyesi Özaltnlı gözaltında bulundurulmaktaydı.

kadınların omuzlarında

GEZİ İZLENİMLERİ

Yazan
VARLIK ÖZMENEK

İŞTE SSCB

Bir gün yolunuz Tiflis'e düşer de, kentin ortasından akan Kura nehrinin kıyılarında güneye doğru bakarsanız Narin Kale'yi görürsünüz ve hemen orada da büyük bir kadın heykelini. Bir elinde kılıç, bir elinde şarap kadehi tutan kadın heykelini.

Heykel suskundur ama söyleyeceğini söylemektedir:

"Savaş için geldiysem kılıç, barış için geldiysem şarap..."

Şöyle ya da böyle, her türlü savaş ve şiddet yanlış propagandanın yasalar önünde suç sayıldığı Sovyetler Birliği'nde, bu büyük ve güzel kadın heykelinin iki elindeki kılıç ve şarap kadehinin tarihsel bir öyküsü var.

İran Kralı Şahabbas 1600 yıllarında Gürcistan'ı istila ettiğinde bu bağlar ülkesinde gördüğü direniş karşısında bir gün "Bu Gürcülerin kuvveti galiba şaraptan geliyor" demiş ve şu komutu vermiş askerlerine:

"Bağları kılıçtan geçirin..."
"Ve bağlar kılıçtan geçirilmiş..
Sonra ne olmuş? Şahabbas çekip gitmek zorunda kalmış bir gün buralardan..."

Toprak ana çok bağlar vermiş bu ülkeye sonra. Üzümle, şarapla emziriyor çocuklarını.

Ve bugün o ülkenin çocukları için içine kahkahalarını da katarak Şahabbas'a doğru sesleniyorlar:

"Biz, Onun yerinde olsaydık, şarap içmeğe gelirdik..."

Ve ondan sonra da bu kahkahaya evrenselleşiyor:

"Bütün dünyada da böyle değil midir? Savaş için gelen savaşa, barış için gelen barışa gitmemiş midir?..."

Savaş ve barışın bir kadın heykelinin ellerinde simgeleşmesi boşuna olmasa gerekir. İki büyük savaşta uğranılan ağır kayıpların en kahredici acılarını çeken sovyet kadını için bunun yakıcı da bir anlamı olmalı.

Gidip de dönmeyen oğullar, gidip de gelmeyen kocalar, kardeşler, yeğenler, sözlüler, nişanlılar ve usuldan bucaktan göz kırpmaya başlanan sevgililer...

Ve dönmeyenlerle birlikte çarpışa çarpışa ölenler...

Yaklaşık bir kuşak önce 20 milyon insan varlığını toprağa gömmek ne demek?

Ve bugün gülmek.

Göz nurunu toprağa gömen, erkeğinin bıraktığı tezgahın başına geçen, tarlaya koşan, silahı onaran, evin bacasını tütüren, 900 günlük Leningrad kuşatmasında kocasının bel kayışını suda haşlayıp, sofraya sıcak çorba sunan ve buna karşın kapitalist propaganda makinalarının en hayasız aşağılama, hakaret ve karalamalarına uğrayan bu kadın işte, Sovyet kadını...

Sovyetler Birliği'nde çalışanların yüzde 51'ini kadınlar oluşturuyor dersem, Sovyet kadınının bugün sosyalist toplumda yüklendiği görevin büyüklüğünü takdir edersiniz...

SSCB Yüksek Sovyeti'nde kadın milletvekili oranı yüzde 31, Federe Cumhuriyetlerin Yüksek Sovyetlerinde yüzde 35 ve yerel sovyetlerde bu oran yüzde 48.

Uzay yolculuğunda Valentina Tereshkova'sıyla erkeğini yalnız bırakmayan Sovyet kadını, haya-

tin her alanında erkekle biraz daha eşitliği sağlamada adımlar atıyor.

Sovyet toplumunu kadınına çok şey borçlu ve minnettar.

Ve herhalde öyle olmalı ki, 10. Beş Yıllık Plan, kadınların yükünü hafifletmeyi amaçlayan programlar öngörüyor. 1165 adet temel meslekte kadın vücuduna zarar verdiği saptanan 200'ü kadınlara yasaklanmış bulunuyor bugün. Hedef bu sayıyı daha da artırmak.

Gürcistan ve yöresindeki gezilerimiz sırasında bir çok aileye konuk olduk, ağırlandık. Birbirlerine sevgiyle, saygıyla perçinleşmiş bu ailelerde sıcak konuk-severlik gördük.

Mühendis Cemal Sehniyaşvili, bizi konuk ettiği evinde oğlu Giorgi ve küçük kızları Tina ve Natia cin gibi bize bakarlar ve karısı Nada sofraya sürekli yemekler taşıırken, kadehini şöyle kaldırıyordu:

"Kadınlarınızı unutamayız. Türkiye'de ve Gürcistan'da kadın başka şeydir, Avrupalılar için başka şeydir. Bizler kadına taparız. Onlar bizim anamız, karımız ve bacımızdır. Onların şerefine..."

Cemal Sehniyaşvili'nin yukarı kattaki komşusu profesör ve eşi de iniyorlar aşağıya ve masamıza konuk oluyorlar.

Ve sıcak bir söyleyişle ilerleyen saatlerde hep bir ağızdan şarkılar da söylüyorlar. Güney Amerika müziğini andıran ama biraz daha ateşe kızarmış, içli duygulu şarkılar bunlar. Dinlerken bizler de duygulanıyoruz.

Tercümanımız Guram'a soruyoruz şarkının sözlerini, o söylüyor:

"Benim ateş böceğimin ateşinden sen aydınlandın ama bu kez sen beni yaktın..."

Bir sevda şarkısı...

Hani bir sardunya çiçeğinin, hani bir çalının, hani bir böğürtlenin dalından uçuverir ya bir kuş, ve sonra o körpeçik pençe-

lerin telaşından sallanır sallanır ya dal. İşte öyle duygular bunlar....

İnsanlığın ortak şarkısı. Anamız, yarımız, bacımız...

Tiflis'te bulunduğumuz günler içinde bir akşam da bir düğün- ne konuk olduk.

Bizi Moskova havaalanında karşılayan Gouram Galogre Tiflis'te bir gün, o akşam bir akrabasının düğününe gideceğini söyledi ve "sözler de gelmek isterseniz sevinirim" dedi. Memnuniyetle kabul ettik. Bir aile kuruluyordu, gençlerin düğünlerine biz de konukluk. Düğün "Halka Hizmet Evi"nin bir salonunda yapı- lıyordu. Bu büyük binada, ayak- kabı tamircisinden, saat, otomobil tamircisine, fotoğrafçısından berberine kadar her hizmet vardı. Akşam olduğu için o bölümler kapalıydı. Salonu düğün yapı- lıyordu.

Uzun bir "U" oluşturan masaların karşısındaki masada damatla gelin oturmuşlardı. Saz heyeti de yandaki köşede yerini almıştı.

Gözlerinizi kapasalar ve burada açsalar hiç yadırgamazsınız. Sıcacık, candan, tamdik bir düğün toplantısı işte. Hıam, akraba, komşu düğünü...

Bizi masanın başında açtıkları yere buyur ediyorlar. Biraz daha sandalyelerini çekiyorlar, biraz daha sıkışıyorlar, o kadar. Aralarında yaz...

Gürcistan'da hangi masaya otursanız oturun mutlaka bir masabaşı seçilir. Tamada. Masabaşına Tamada deniyor.

Tamada, en güzel konuşan, en sevilen, en çok içen, içip de devrilmeyen, ortak sevgi ve saygı odağı bir kişi. İçki trafiğini o yönetir ve "şerefe" kaldırılan kadehlerin ne için kaldırıldığının anlamını açıklar.

Düğünün Tamada'sı David Gelitaşvili, ortaokul öğretmeni.

Masalar yemekle, mezzeyle dolu ve kadehler boşalmamacasına

Cemal Sehniyaşvili ve eşi Nada evlerinde bizi ağırlarken, komşu Profesör de gitarıyla sohbet katılıyor

Kadınlar emek ordusunun ön safında

Boş tabaklar gidiyor yemekler geliyor. Ve hemen üç sandalye ötede oturan güller gibi gelen Eteri Arcevanidze hanım tabakları toplayanlara yardım ediyor, masayı siliyor, gidip yeni tabaklar getiriyor.

Bu arada Eteri hanımın ne iş yaptığı sorusu var. Tiflis Yüksek Mahkeme üyesi Eteri Arcevanidze...

Soruluyor: "Koskoca mahkeme üyesi ve masa toplama işi?..."

Yanıt: "Komünist Partisi Birinci Sekreteri de olabirdi!... Kötü bir iş yapmıyor ki..." Şarkılar, türküler söyleniyordu, çalgılar çalınıyordu, oyunlar oynanıyordu, genç evliler kutlanıyordu. Bir aile kuruluyordu...

Soruluyor: "Koskoca mahkeme üyesi ve masa toplama işi?..."

Yanıt: "Komünist Partisi Birinci Sekreteri de olabirdi!... Kötü bir iş yapmıyor ki..." Şarkılar, türküler söyleniyordu, çalgılar çalınıyordu, oyunlar oynanıyordu, genç evliler kutlanıyordu. Bir aile kuruluyordu...

Soruluyor: "Koskoca mahkeme üyesi ve masa toplama işi?..."

Yanıt: "Komünist Partisi Birinci Sekreteri de olabirdi!... Kötü bir iş yapmıyor ki..." Şarkılar, türküler söyleniyordu, çalgılar çalınıyordu, oyunlar oynanıyordu, genç evliler kutlanıyordu. Bir aile kuruluyordu...

Soruluyor: "Koskoca mahkeme üyesi ve masa toplama işi?..."

Yanıt: "Komünist Partisi Birinci Sekreteri de olabirdi!... Kötü bir iş yapmıyor ki..." Şarkılar, türküler söyleniyordu, çalgılar çalınıyordu, oyunlar oynanıyordu, genç evliler kutlanıyordu. Bir aile kuruluyordu...

Soruluyor: "Koskoca mahkeme üyesi ve masa toplama işi?..."

Yanıt: "Komünist Partisi Birinci Sekreteri de olabirdi!... Kötü bir iş yapmıyor ki..." Şarkılar, türküler söyleniyordu, çalgılar çalınıyordu, oyunlar oynanıyordu, genç evliler kutlanıyordu. Bir aile kuruluyordu...

Soruluyor: "Koskoca mahkeme üyesi ve masa toplama işi?..."

Yanıt: "Komünist Partisi Birinci Sekreteri de olabirdi!... Kötü bir iş yapmıyor ki..." Şarkılar, türküler söyleniyordu, çalgılar çalınıyordu, oyunlar oynanıyordu, genç evliler kutlanıyordu. Bir aile kuruluyordu...

Soruluyor: "Koskoca mahkeme üyesi ve masa toplama işi?..."

Yanıt: "Komünist Partisi Birinci Sekreteri de olabirdi!... Kötü bir iş yapmıyor ki..." Şarkılar, türküler söyleniyordu, çalgılar çalınıyordu, oyunlar oynanıyordu, genç evliler kutlanıyordu. Bir aile kuruluyordu...

Sosyalizm kadınların omuzunda

CIA ve SAVA K'ın kışkırtmalarına karşı tek cephe

Son haftalarda İran'daki önemli gelişmeler, Humeyni iktidarının, sorunlarının önemli bir bölümünü henüz çözemediğini gösteriyor. Ulusal demokratik iktidarın sorunları iki yönlü: Birincisi, kendi merkezi örgütlenmesini tam anlamıyla kuramaması, oluşturulan kurumların oturtulmaması. İkincisi, Şah diktatörlüğü ve emperyalizmin yenilmesine ve ülkeden kovulmasına karşı, bu güçlerin etkinliğinin tamamiyle kırılmaması, yok edilememiş olması. İran'da meydana gelen son olayların, demokratik iktidarı tehdit eden boyutlara ulaşmasında her iki unsurun da etkisi bulunuyor. Ama hiç kuşkusuz, asıl tehdit edici güç, dışman emperyalizm ve ülke içindeki kışkırtıcılar, faşist SAVAK ve CIA kalıntılarıdır.

Arap halkının yoğun olarak bulunduğu Kuzistan bölgesinde, Araplar ve ulusal muhafızlar arasındaki çatışmalar bu bakımdan önem taşıyor. Kuzistan eyaletinin Hürremşehir kentinde meydana gelen ve Arapların özerklik istemeleri sonucu başlayan çatışmalar şimdilik yatışmış görünüyor. Özerklik istemi özünde demokratik bir istemdir ve Humeyni iktidarının merkezi politikası da İran'da bulunan azınlık ve halklara özerklik verilmesi yönündedir. Gene İran Tudeh Partisi, ülkedeki tüm halkların yönetsel ve kültürel özerkliklerinin, birleşik bir demokratik cumhuriyet çerçevesinde tanınmasının, ulusal birliğin gerçekleştirilmesi ve ülkenin bağımsızlığı ve ulusal bütünlüğünün korunması için zorunluluk olduğunu belirtiyor.

Ancak Kuzistan eyaletinde özerklik istemiyle başlatılan ayaklanmayı bu görüntüsüyle değerlendirmek yetmiyor. Çünkü bu ayaklanmanın ardında gerici güçlerin oyunları, çıkarları emperyalizmin kışkırtmaları yatmaktadır. Konuyla ilgili olarak bir açıklama yapan Tudeh, çatışmaların bu yönüne dikkat çekerek, İran'da meydana gelen bölgesel çatışmaları ABD emperyalizminin kışkırttığını açıkladı. Hükümet tarafından yapılan açıklama da aynı yönde.

Emperyalizmin, Arap halkının yaşadığı Kuzistan bölgesinde ne gibi çıkarları olabileceği de, aslında çok açıktır. İran'ın, Kuzistan eyaletinde bulunan kuyularda yapılan dışsatımı 4.1 milyon varil iken, öte yandan Hürremşehir'in 20 kilometre yakınındaki Abadan da dünyanın en büyük petrol rafinerisine sahip olan bir kent.

ABD emperyalizminin İran'da giriştiği sabotajlar içinde, önemli politik dinsel liderlere yapılan

suikastler de bulunuyor. Genel Kurmay Başkanı Garani ve Ayetullah Mütahari'den sonra, geçtiğimiz günlerde de, İran Devrim Konseyi üyesi Ayetullah Rafsanjani'ye bir suikast yapıldı. Suikastleri faşist Forkan örgütü istendi. Tahran Devrim Mahkemesi Başkanı Ayetullah Sadık Halhali, bu suikastlerden ABD'nin sorumlu olduğunu açıkladı.

İran'da bugün, bölgesel özerklik sorunlarının çözülmesi, emperyalizmin egemenliğini tüm kalıntılara dek temizleyecek anti-emperyalist bir cepheyle mümkündür. İran halkının çıkarlarının ve devrimin kazanımlarının korunması, yalnızca tüm halkın gücünü birleştirdiği böyle bir cepheyle, Birleşik Halk Cephesi'yle gerçekleştirilebilir.

Nikaragua

Yurt sever güçlerin zaferine doğru

Nikaragua'da Somoza Diktatörlüğü ABD desteğiyle yaşamını sürdürmeye çalışırken, ülkenin bağımsızlığı ve özgürlük için mücadele veren Ulusal Yurtsever Cephe ve Sandinista gerillaları yeni mevziler kazanıyorlar. Son olarak Ulusal Yurtsever Cephe'nin yaptığı genel grev çağrısı tam bir başarı ile uygulanmaya başlandı. Ülkenin ikinci büyük kentinde kurtuluş kuvvetleri denetimi ele geçirirken, Somoza'nın denetiminde olan Başkent Managua'da halkın genel grev çağrısına tam olarak uyduğu görüldü.

Federal Almanya'da yayınlanan ilerici "Deutsche Volkszeitung" gazetesinin yazarı Henrich Borowik, Nikaragua'da Somoza'nın diktatörlüğüne karşı mücadele veren "Nikaragua Sandinista Kurtuluş Cephesi" partizan kamplarında bir röportaj yaptı. Bu röportajın bazı bölümlerinin kısa bir özeti sunuluyor.

"Biz asker değiliz" diyor, "ve bu nedenle hiçbirimiz geleceğimizi orduya bağlamak istemiyoruz. Örneğin Jorge'nin zaferden sonra öğretmen olmak istediğini biliyorum. Öyle değil mi Jorge? (Yanımızda bulunan Jorge başıyla onaylıyor). Ve ben de zaferden sonra, ülkemizin kültürel düzeyini yükseltmek için elimden gelen herşeyi yapmak istiyorum. Bu doğal olarak çok korkunç bir rakam. Düşününüz ki Niki'lerin (Orta Amerika'da Nikaragua'lulara böyle deniliyor) yüzde 75'i ne okuyabiliyor, ne de yazabiliyor. Zaferden sonrası için büyük bir eylem programımız var. Çoğunluğumuz bunu biliyor. Ancak tekrar etmeliyim: Ne için mücadele ettiğimizi daima düşünmeliyiz. Yani Somoza'yı düşüreceğiz, ulusal muhafızların silahlarını alacağız ve onları dağıtacağız. Sonra Somoza'ya, ailesine ve en son çevresine ait olan bütün toprakları, tarım alanlarını, işyerlerini, fabrikaları, inşaat şirketlerini ve bankaları kamulaştıracacağız. Üretime yönelik tüm işyerleri halkın kontrolüne verilecek, işçiler ve memurlar kendi kendilerini yönetecekler.

Nikaragua'da
devrimci
güçler
iktidara
yürüyor

Üretim yapılan topraklar toprak-sız köylülere ve onları işlemek isteyenlere dağıtılacak. Toprak spekülasyonu yasaklanacak.

"Adalet hemen yerine getirilebilecek mi?" diye bir işçinin sesi yükseliyor. "Ne diyorsun?" "Adalet inanyorum" diyor ve sürdürüyor: "Onlar benim bütün ailemi öldürdüler. Zaferden hemen sonra bu katillerin hesap vermelerini istiyorum."

Komutan "Anlıyorum" di-

yor, "Anlıyorum. Böyle de olacak. Ancak tüm dışmanlarımızı kolayca alıp vuramayız. Tek herkesin suçunu araştıracağız. Biz Somoza'nın adamları değiliz, halkın ordusuyuz."

"Evet ama, ben bunun mümkün olduğunca çabuk yerine getirilmesini istiyorum" diye ağır ağır, ama sert bir şekilde konuşuyor savaşı.

"Evet" diyor komutan, "zaten çok fazla beklememiz gerek yok. Zaferi kazanacağız ve ada-

let yerine getirilecek. Zaferden sonra yapılacak çok işimiz var, hem de pek çok. Büyük bir devrimimizin dediği gibi: Ülkemiz küçük, ama büyük düşüleri var."

17 yaşında bir köylü kızı. Adı Rosaria. "Annen baban gerilla olmaya karşı çıkmadılar mı?" "Ağladılar ve doğal olarak beni üzdü. Ama bizi destekliyorlar. Bekleme zamanı değil, savaş zamanıdır. Ben erkek kardeşimle birlikte buraya geldim. O şimdi Kuzey cephesinde savaşıyor."

Rodezya'da sahte "siyah iktidar" iş başı yaptı

Rodezya'da Nisan ayında yapılan "iktidarın siyahlara devrini ön-gören (1)" sahte seçimleri kazanan "İlmi" siyah lider Abel Muzoreva'nın başkanlığındaki hükümet göreve başladı.

Yerli halkın Zimbabve adını verdiği ülkede Nisan'da yapılan seçimler sonunda "iktidarın siyah çoğunluğa" devri bir aldatmaca biçiminde gerçekleşti. Ancak Yurtsever Cephe ile Afrika'nın ve Dünya'nın ilerici güçleri bu sahte iktidar değişikliğini tanımıyorlar. Rodezya'nın yeni "Siyah Lideri" Abel Muzoreva ABD, İngiltere ve diğer batılı emperyalist ülkelerin desteğini kazanacak gibi görünüyor, ama en başta Rodezya halkı kendisine karşı mücadeleyi sürdürme kararında. Rodezya halkının Kurtuluş mücadelesi, sadece ırkçı beyazlar değil, onlara işbirliği yapan tüm Rodezyalı hainler temizleninceye dek sürecek ve bu mücadele dünyanın tüm ilerici güçlerini yanında bulacaktır.

veni bir başarısını simgelemektedir.

VOLKSWAGEN VAKFI, MAO'NUN KONUŞMALARINI BASTIRDI

Federal Almanya'nın en büyük tekellerinden biri olan Volkswagen Şirketi'nin vakfı, Mao'nun "eserlerinin" Almanca ve Çince basımı için yarım milyon DM'ın üstünde bir harcama yaptı. Özellikle Mao'nun Antisovyet konuşmalarını içeren ve "Eğitim Materyali" adı altında, Mao'nun çeşitli zamanlarda banda alınmış ya da steno ile saptanmış "Antisovyet" sözlerini içeren kitapların şindiye dek Çin'de bile pek bilinmediği bildiriliyor. Volkswagen vakfı bastırıldığı ilk kitap ciltlerini Hannover'de sergiledi. Federal Almanya'nın en büyük tekellerinden birinin Mao'ya gösterdiği bu "üçü", maoculuğun vardığı nokta iyi bilindiğinden pek garip karşılanmadı.

İTALYA'DA ERKEN SEÇİM BUNALIMA ÇÖZÜM GETİRMEDİ

İtalya'da 3 - 4 Haziran 1979 günleri yapılan erken seçimler sonunda hiçbir siyasal parti Parlamentoda tek başına çoğunluğu sağlayamadı. Hristiyan Demokratlar oyların yüzde 38.3'ünü alarak 262 milletvekili kazandı, İKP oyların yüzde 30.4'ünü alarak 201 milletvekili aldı. Bu arada Neofaşistlerin oylarında da küçük bir oranda düşme görüldü. İtalyan Senatosu'nda daha önce 15 üye ile temsil edilen Neofaşistlerin üye sayısı seçimler sonunda 13'e düştü. Sosyalist Parti ise oyların yüzde 9.8'ini kazanarak ülkenin 3. büyük partisi olma özelliğini korudu. İtalya'da seçim sonuçlarının hükümet bunalımının çözülmesine yardım etmeyeceği ve ülkeyi yeni bir hükümet bunalımının beklediği bildiriliyor.

5 kıtadan haberler

KOMÜNİSTLERLE SOSYALİSTLERİN PARLAMENTODA EYLEM BİRLİĞİ KARARI ÜZERİNE PORTEKİZ'DE MOTA PINTO HÜKÜMETİ İSTİFA ETTİ

Portekiz'de gerici-sağcı güçlerin desteklediği Mota Pinto hükümeti, geçtiğimiz çarşamba günü istifa etti. Geçen Mart ayında da Mota Pinto hükümetinin bütçesi meclislerde reddedilmiş, hükümet bunun üzerine muhalefetin eleştirilerini dikkate alan yeni bir bütçe hazırlamak zorunda kalmıştı.

30 Mayıs'ta yapılan bütçe oylamasında Sosyalist Parti'nin, "IMF ile görüşmelerin gecikmemesi" gereğiyle olumlu oy kullanmasına rağmen, bu ayın başında SP ile Portekiz Komünist Partisi arasında hükümeti değiştirmek için mecliste işbirliği yapma konusunda ortak bir karar alındı. İki partinin bir ay içinde iki sorunu vermesini kapsayan bu işbirliğinin daha eyleme dönmesini beklemekten, Mota Pinto hükümeti istifa etmek zorunda kaldı.

Mota Pinto hükümetinin istifası, Portekiz'de gerici - sağcı güçlerin ülkeyi geri götürme planlarının iflasının somutlanması olmuştur. Bu, 31 Mayıs'ta Lizbon'da başlayan PKP Kongresi'nin eylem programının açıklandığı bir sırada, Portekiz işçi sınıfının ve devrimci güçlerinin

Avrupa Parlamentosu seçimleri yapılıyor

BELÇİKA
KOMÜNİST PARTİSİNİN GÖRÜŞÜ

Seçimler tekellere paravan olmamalıdır

"... Belçika komünistleri, 22. Kongrelerinde, tekeli kapitalistlerin sonsuz gücünü sınırlamak ve bunalım siyasetine son vermek için bir dizi ulusal önlemler önermişlerdir. Böylece, ulusal düzeyde bunu yapma olanağı olduğunu düşünmüşlerdir. Ancak bu, onların, Dokuzlar Avrupası seviyesinde daha geniş perspektifler düşünmedikleri anlamına gelmez.

"Gerçekten de, ulusal düzeydeki önlemlerle AET düzeyindeki önlemlerin birbirleriyle bağdaşmaz olduklarını düşünmek yanlıştır. Ulusal düzeyde önlemler uygulanabileceğini reddetmek, kendi ulusal sınırları içerisinde mücadele veren işçi hareketini ve demokratik hareketi silahlarından yoksun bırakmaktır. Ama öte yandan da, AET düzeyindeki

perspektifler üzerinde çalışmamak, "ulusal" direnişin başedemeyeceği boyutlardaki büyük sermaye güçlerini başıboş bırakmak olur...

"Belçika komünistleri, Tindemans Planı'nın kurumsal önerilerine karşı bir siyaset belirlemişlerdir. Bugünkü koşullarda onlar, AET kurumlarına her türlü yetki transferine karşıdır. Avrupa Parlamentosu'na tek dereceli genel seçimi ise, bu parlamentonun Bakanlar Konseyi'ni ve Komisyon'u etkin bir şekilde denetlemesi koşuluyla onaylamaktadırlar. Ancak bu seçimin, AET örgütlerine, özellikle de Bakanlar Konseyine ve Komisyon'a yeni yetkiler devredilmesini örtbas edecek bir paravana olarak kullanılmasına kesinlikle karşıdır..."

"Bize göre, Avrupa'nın birleşme-

si, işçi hareketinin ve demokratik hareketin daha köklü incelenmesini gerektiren bir sorundur ve bu ivedilikle yapılmak zorundadır.

"Kendi açılarından Belçika komünistleri, başlangıçta, Ortak Pazar'a keskin karşı çıkmışlardır. Ancak zamanla Ortak Pazar'ın, üretim güçlerinin entemasyonlaşması gerçeği gibi nesnel faktörlere bir cevap teşkil ettiği teslim etmişlerdir. Fakat bu cevap, bu faktörlere tekeli kapitalistlerin verdiği bir cevaptır. Belçika komünistleri Ortak Pazar bütünleşmesinin artık geriye dönüşü olmadığını kabul ederek, onun demokratik revizyondan geçirilmesi görüşünü öne sürmektedirler.

"Teslim etmek gerekir ki, bu görüş henüz yeterince irdelenmiş değildir. Ancak bunun yapılmasının zamanı da gelmiştir."

LÜKSEMBURG KOMÜNİST PARTİSİNİN GÖRÜŞÜ

Çokuluslu şirketler Avrupa'ya karşı

kalmak tehlikesiyle karşı karşıya olacağız...

"Biz bütün Avrupa ülkelerinin barışçıl işbirliğinden yararlanıyoruz. Helsinki Konferansı böyle bir işbirliğinin mümkün olduğunu göstermiş, tüm Avrupa devletlerinin barış içinde bir arada yaşaması ve verimli işbirliği için gerekli temelleri atmıştır.

"Avrupa Parlamentosu'na karşı çıkarken, çok uluslu şirketler Avrupa'ya, ülkemiz üzerinde yeni Alman hegemonyasına karşı çıkıyor, halkımızın tekrar ve tekrar büyük fedakârlıklar bahasına elde ettiği ulusal özgürlüğünü savunuyoruz.

"Komünistler ve Lüksemburg'lular olarak, sosyal ve demokratik ilerleme mücadelemizi ulusal bağımsızlığımızı savunma mücadelesini bir arada yürütmeyi görev sayıyoruz. Böyle yapmakla doğru yolda ilerliyoruz. Tarih ne kadar hızlı olduğumuzu ergeç gösterecektir."

"... Bugün AET içindeki çıkar çatışmalarını ve büyük güçlerin birbirlerini nasıl yediklerini göz önüne alırsak, bu sözümlü çokuluslu demokrasinin ülkemizin başına neler getirebileceğini tahmin etmek zor olmaz. 410 sandalyeden sadece 6'sına sahip bulunan bir Lüksemburg, bu mücadelede her zaman için kaybedecektir.

"Coğrafi bakımdan küçük bir ülke olmakla beraber, Lüksemburg Avrupa için çok önemlidir ve diğer halklarla birlikte oynayabileceği rol büyüktür. Ulusal bağımsızlığımızı korumadıkça, büyük komşularımız karşısında, özellikle Moselle'in ötesinde bulunan ve kendisine karşı iki kez ulusumuzun özgürlüğünü savunmak zorunda kaldığımız ve büyük kayıpları verdiğimiz komşuya karşı tamamen savunmasız

IRLANDA KOMÜNİST PARTİSİ

Tekellerin hizmetindeki AET'ye hayır

"İrlanda Komünist Partisi, güneyde ve kuzeyde, İrlanda Sendikalar Kongresi'yle, İşçi örgütleri ve demokratik örgütlerle birlikte, 1972 yılında İrlanda'nın Ortak Pazar'a girmesine muhalefet etmiştir.

"Sonraki gelişmeler, İrlanda halkının büyük çoğunluğunun çıkarlarının ancak AET'den çekilmekte korunabileceği yolundaki görüşümüzü doğrulamıştır.

"İrlanda Komünist Partisi, AET "Parlamentosu"na doğrudan seçimlere karşıdır. Aslında bu bir parlamento değil, Roma Anlaşması'na göre, yasama ve yönlendirme konusunda hiçbir yetkisi bulunmayan bir meclistir. Bu meclise doğrudan seçimler ise, İrlanda Cumhuriyeti'nin egemenliğini ve bağımsızlığını tehdit eden AET'nin kurumlarına daha fazla meşruiyet ve yetki kazandırmak amacıyla yapılmaktadır. Kaldı ki, cumhuriyetimize tanınan sandalye sayısıyla, Topluluğun karar mekanizmasını etkilememiz de olası değildir. Cumhuriyetimize verilen sandalye sayısı 15, Kuzey İrlanda'ya verilen ise 3'tür.

"Seçim kampanyası, AET'nin gerici karakterini ve hizmet ettiği tekeli çıkarları ortaya koymak ve İrlanda halkına bunun yerli siyasal ve kapitalist işbirlikçilerini teşhir etmek için kullanılmamalıdır.

"İrlanda Komünist Partisi, bu seçimleri ikinci bir referandum haline dönüştürmek için sendika hareketi, işçi sınıfının ve küçük çiftçilerin örgütleri ve sosyal ve demokratik karakterdeki tüm örgütler arasında en geniş birlik ve işbirliğinin kurulmasını istemektedir."

Federal Almanya'da önceki hafta Bundestag'da Cumhurbaşkanlığı seçimi yapıldı. Seçimler sonunda, Bundestag'daki muhalefet grubu CDU/CSU nun aday olan Karl Carstens Cumhurbaşkanlığına getirildi. İktidar ortakları olan SPD ile FDP'nin anlaşamamaları sonunda, muhalefet grubunun adayı dünyanın ekonomik ve siyasal yönden en güçlü ülkelerinden birine Devlet Başkanı oldu.

Federal Almanya'da son Cumhurbaşkanlığı seçimi öncesinde ve arasında olanlar, buraya kadar "hür demokratik sistem" içinde doğal görünüyordu. Ancak, SPD ve FDP'nin önceden aday göstermek istedikleri kişi ile Cumhurbaşkanlığı seçilen kişinin kim olduklarına bakıldığında, Federal Almanya'da ne mene bir "hür demokratik sistem" in uygulanmakta olduğu da gün ışığına çıkıyor.

SPD Başkanı Willy Brandt ile FDP Başkanı Genscher'in bu Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde önceden aday göstermek istedikleri kişi, daha önce de Cumhurbaşkanlığı aday olmuş, ancak seçilememiş bir kişiydi. Üstelik Von Weizsacker adı bu aday, bir önceki Cumhurbaşkanlığı seçiminde Federal Almanya'nın gerici ile neo-nazizm arasında bir yer alan CDU/CSU muhalefeti tarafından aday gösterilmişti. Açıkça gerici bir kişiliğe sahip olan Weizsacker'i aday göstermekle, SPD'liler CDU/CSU içinde bazı oyları kendilerine çekebileceklerini düşünüyorlardı. Ancak Weizsacker'in adaylığı kabul etmemesi ile bu hesaplar hedefine ulaşamadı.

Naziliğin ödülü

Bugün F. Almanya'nın Cumhurbaşkanı olan Karl Carstens ise, Bundestag'taki eski muhalefet grubu sözcüsüydü ve dahası eski bir Nazi olduğu söyleniyordu. Ne var ki, SPD'iler Carstens'in bu eski Nazi kişiliği üzerinde hiç durmadılar. Hatta "Cumhurbaşkanı aday olan kişiyi yıpratmamak için" onu eleştirmekten bile vazgeçtiler. SPD'nin eski bir Nazi hakkındaki bu tutumu, birçok yerde övgüyle karşılandı ve "hür demokratik sistemin" erdemleri bu vesileyle bir kez daha dile getirildi. SPD öylesine demokratik (!) bir partiydi ki, Nazi düşüncesine bile saygı gösterebiliyor ve bir Nazi nin Cumhurbaşkanlığı'na gelmesini "demokrasinin en doğal gereklerinden biri" sayıyordu.

Aslında Sosyal Demokratların eski naziler hakkında izledikleri politika bilinmektedir. F. Almanya'da bu insanlık düşmanlarının suçlarının zaman aşımına uğratılması için bugün bir kampanya sürdürülmektedir. Sosyal demokratlar bu kampanyayı sessizlikle karşılamakta ve gittikçe taraftar kazanması için propaganda yapılmasına göz yummaktadır. Öte yandan Batı Alman emperyalizminin dünyadaki tüm ilericileri ve demokratik hareketlere karşı kampanyası, yine sosyal demokratlar tarafından yürütülmektedir.

Sosyal Demokrat Parti'nin bu tutumu aslında yeni değildir. SPD yönetimi 1933'de Nazi diktatörlüğü kurulduğu zaman "Hitler hükümeti anayasal sınırlar içinde kaldığı sürece meşru bir hükümettir" diyebiliyordu. SPD'nin bu tutumlarının sonuçları biliniyor. Bugünkü SPD yönetiminin tutumunun ise özünde o zamankinden bir farkı yoktur. Neo-nazizmin tirmanışını engellemeyen Batı Alman sosyal demokrasisi son Cumhurbaşkanlığı seçiminde de neo-nazizme ödün vermiş, başka bir deyişle bir Nazi eskisini ödüllendirmişti.

Ne var ki, bu ödüllendirme SPD yönetimine ağır bir sorumluluk getirmiştir. Savaşta ölen 55 milyon Nazi kurbanının hesabı henüz tam anlamıyla sorulmamıştır ve tutum ve davranışlarıyla bu hesabın sorulmasını dolaylı da olsa engellemeye çalışan Batı Alman Sosyal demokrasisi, kendisini "hesap sorulacakların" arasına itmektedir.

• coşkun kartal

Eski eserler yada emperyalizmin yeni üsleri

YAŞAR TANZAN
Arkeologlar Derneği
Genel Başkanı

Arkeoloji bilimi genellikle çok özel bir dal olarak görülür. Mitolojik öyküler, piramitlerin gizem dolu yapıları, uzaydan gelen yaratıkların getirdiği bilgiler, insanların bir anda zengin eden defineler... Ve müzelerde sergilenen heykeller, vazolar, duvar freskleri, süs eşyaları yalnızca birer soyut nesnedir uzman olmayan izleyiciler için. Arkeolojinin sorunları genellikle kendi dar alanından dışarıya taşmaz, taşınmaz. Çok özel sayılan bir bilim dalının sorunlarının geniş halk yığınlarına anlatılması gerekli ve yararlı sayılır. Halkın da bu konularda kafa yormaya gerçekten çok zamanı yoktur. Yoğun ekonomik sorunlar her

zaman kültürel sorunları ikinci plana itmiştir. Bu durum ülkemizde de yaşanmakta ve insanların "güzel şeyleri duyup anlamaya" zamanları olmamaktadır. Bu yanlışla arkeoloji ülkemizde tam anlamıyla bir kapalı kutudur.

Ülkemizin ne denizengin bir arkeolojik potansiyele sahip olduğunu belirtmeye gerek yok. Bu zenginliğin sömürülmesine ve talan edilmesine göz yuman ve yardımcı olanlardan halkımız zaman gelince hesap soracaktır. Bugün yabancı ülkelerin müzeleri Anadolu kaynaklı eserlerle doludur. Ve hâlâ çeşitli yollardan doldurulmaya devam edilmektedir.

Yabancıların etkinliklerini biraz daha açmak için başka bir konuya değinelim. Türkiye'de arkeolojik çalışma yapan yabancı ülkelerin bir kısmının üsleri

sayılabilecek Arkeoloji Enstitüleri vardır. Bu kurumların ikili anlaşmalarla kurulduğu ve denetiminin de bu anlaşmalar çerçevesinde yapılabileceği belirtildi Kültür Bakanlığı tarafından. Ve bugüne değin herhangi bir denetime girilmediği anlaşıldı. Oysa bu enstitüler özel bir statüye bağlı oldukları görüntüsünü vererek denetimden kaçmakta ve depolarındaki eski eserlerin kullanım ve değerlendirmesini istedikleri gibi yapabilmektedirler. Hatta bu eserlerin, diplomatik kanallardan yurtdışına çıkarıldığı konusunda ciddi endişelerimiz vardır. İlgili makamların, zaman geçirmeden bu enstitülerin denetimlerini ve uzun vadede kapatılmalarını sağlamaları gerekiyor.

Arkeolojinin kapalı bir kutu olarak halktan uzak tutulması, halkla eski eserler arasında bir yabancılaşmanın doğmasına ne-

den olmuştur. Halkın arasında eski eser, iyi para getiren bir "mal" olarak bilinmektedir. Tarlasında eski eser bulan bir köylü, onu iyi parayla bir aracıya satmayı düşünüyor da müzeye götürmeyi düşünmüyorsa suçlu

mudur? Ekonomik bakımdan sorunları çözülmemiş ve eğitilmemiş bir halktan ulusal kültür bilinci beklemek anlamsızdır. Yıllardır devlet tarafından getirilen önlemler "hırsız-polis kovamacası"ndan öteye geçememiştir. Ayrıca günübirlik geçici çözümler de bir süre sonra işlemez duruma gelmektedir. Bu nedenle, sorunun özünün yapısal olduğunu bilerek; gerçek ve kalıcı çözümlerin yapının değişmesiyle alınabileceğini kavramak gerekir.

bilim yayınları

L. Huberman Feodal Toplumdan Yirminci Yüzyıla (4. Basım Hazırlanıyor)	40 İlla
Orhan Kunnuş Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi (2. Bas.)	40 İlla
A. Casanova - C. Prevost - J. Métzger Aydınlar ve Sınıf Mücadelesi (2. Bas.)	20 İlla
V. Vassine - S. Gribanov - I. Oundassynov Bilimsel Sosyalizm ve Sosyal Demokrasi (2. Bas.)	20 İlla
A. Spürkin - O. Yakhot Diyalektik ve Tarihi Materyalizm (4. Basım Hazırlanıyor)	40 İlla
M. Ryndina - G. Chernikov Kapitalizmin Ekonomi Politikası (2. Basım)	70 İlla
K. Marx - F. Engels - V. İ. Lenin Sendikalar Üzerine (2. Basım Hazırlanıyor)	60 İlla
Behice Boran İki Açdan Türkiye İşçi Partisi Davası	30 İlla
J. Woddis Yeni Devrim Teorilerinin Eleştirisi 1. Kitap: Fanon ve Afrika'da Sınıflar (Tükendi)	30 İlla
2. Kitap: Debray ve Latin Amerika'da Devrim (Tükendi)	25 İlla
3. Kitap: Marcuse ve Batı Dünyası	25 İlla
(Kitabın Tümünün 2. Basımı Hazırlanıyor)	
V. Krişov Marksizm ve Maoizm (2. Basım Çıkıyor)	60 İlla
W.M. Breuer - B. Hartmann - H. Lederer Latin Amerika'da Devrim	30 İlla
M. Basmanov Çağdaş Troçkizm ve Karşı Devrimci Özü (Genişletilmiş 2. Basım Hazırlanıyor)	35 İlla
G. Hoell Tarımda Kapitalizmin Gelişmesi (2. Basım)	25 İlla
İ. Melnikov Pentagon ve Amerikan Üsleri	15 İlla
A. Mişkin Teoride ve Pratikte Burjuva Demokrasisi (2. Bas.)	25 İlla
B. Ponomarev Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi (Toplatıldı)	60 İlla
K. Marx - F. Engels - V. İ. Lenin Marksist Felsefe Yazıları	40 İlla
K. Korbash Maoizmin Ekonomik "Teorileri"	25 İlla
Bulgaristan Bilimler Akademisi Bulgaristan'da Kapitalizmden Sosyalizme Geçiş	60 İlla
H. Selsam Din, Bilim ve Felsefe	25 İlla
Sovyetler Birliği Komünist Partisi 25. Kongresi (Raporlar, Kararlar, Konuşmalar)	40 İlla
B. Suchkov Gerçekliğin Tarihi	50 İlla
H. Lumer Styonizm ve Dünya Politikasındaki Rolü	25 İlla
H. Momjan Marksizm ve Önce Garudy	30 İlla

A. Dorsa' - H. Sait Marksist Ekonomi Politikta Ücret ve Türkiye'de Ücretler	25 İlla
V. Vygodski Marx'ın Düşüncesinin Gelişimi	30 İlla
S. Syulemeczov - M. Minkov Sosyalist Ülkelerde Kooperatifçilik Üzerine	30 İlla
E. Labarca Luis Corvalan	20 İlla
SSCB Bilimler Akademisi Günümüzde Tekecil Kapitalizm I (Kitabın Öteki Ciltleri Basıma Hazırlanıyor)	60 İlla
R. Reissing - D. Weigert Anti - Tekecil Mücadelenin Strateji ve Taktikleri	30 İlla
SSCB Bilimler Akademisi Ekim Devrimi Sonrası Türkiye Tarihi (2. Bas.)	110 İlla
N. Gornenski - S. Petrova - İ. Dimitrov Bulgaristan'da Faşizme Karşı Mücadele ve Sosyalizm	20 İlla
S.N. Belijaeva Grafik ve Örneklerle Ekonomi Politik	60 İlla
Oktay Ekinci Cizgilerle İnsanlığın Tarihi	50 İlla
G. Girginov - V. Mshvenieradze Günümüzde Anti - Sovyetizm, Anti - Komünizm	25 İlla
M. Thorez Maurice Thorez: Halkın Oğlu	60 İlla
18 ünlü Sovyet Yazarı Ekim Fırtınası ve Sonrası (Amir ve Öyküler)	60 İlla
Novosti Basın Ajansı Sosyalizm 60 Yılda Neler Getirdi	40 İlla
A.M. Şemsudinov - Y. A. Bağirov Bir Karağün Dostluğu	60 İlla
K. Mammach Hitler İktidarına Karşı Anti Faşist Mücadele	60 İlla
J. Kuczynski Nazî Yönetimi Altında İşçi Sınıfı ve Çalışma Koşulları	60 İlla
İ. İjubetiç Başlangıcından Günümüze Sili İşçi Sınıfının Mücadelesi	40 İlla
G. K. Şaknazarov - A. D. Boborikin Marksizm - Leninizmin Temelleri	40 İlla
Y. Arkadaski - O. Melikan Dünya Devrimci Sürecinde İşçi Sınıfının Rolü (Basılıyor)	40 İlla
Orhan Silier Türkiye'de Büyük Sermaye ve Tekeiler (Basılıyor)	100 İlla
Özgürölge Adanan Yaşamlar (Mücadele Öldürülen İşçi Sınıfı Önderlerinin Yaşam Öyküleri) (Hazırlanıyor)	
A. Sobolev Üçüncü Enternasyonalin Kısa Tarihi (Hazırlanıyor)	

- 250 Liraya aşan isteklerde % 25 indirim yapılır ve ödemeli gönderilir.
- Ayrıntılı bilgi için İsteyenlere 64 sayfalık ücretsiz katalog yollanır.

Adres: Piyerioti Cad. 21 / 1 Çemberlitaş - İstanbul.

Tarihsel çevrenin araştırılması, çıkarılması ve korunmasıyla ilgili personelin nitel ve nicel yapısı da dikkatle ele alınmalıdır. İyi yapacak insanların eğitimi ve teknik düzeyleri yükseltilmeli; bu amaçla üniversitelerde akademik öğretimin yanı sıra güncel gereksinimleri hedef alan çalışmalar da yapılmalıdır. Bugün tarihsel çevre korunması ve planlaması üzerinde yeterli bir öğrenim verildiği kanısında değiliz.

Tarihsel çevre çalışmalarını bir ekip olarak yapılmaktadır. Bu ekipte mimar, mühendis, restoratör, topograf, jeolog, kent plancısı, turizm plancısı, teknik ressam ve doğal olarak arkeologlar görev almaktadır. Bu ekibin uyum içinde çalışması, tümüne ortak olarak yapılacak bir öğrenim programına bağlıdır.

Bugün hâlâ yapılagelen tartışmalardan biri de arkeologların teknik hizmet üretip üretmedikleridir. Yukarıda sayılan meslek kollarıyla birlikte çalışan arkeologlar, tarihsel çevre sözkonusu olduğunda ilk akla gelen meslek kolu olarak düşünülmelidir.

Arkeolojinin mimariden, mübendalikten ayrılan önemli yanları vardır. Bir örnek vermek gerekirse, bir mühendisin ya da mimarın yaptığı bir yanlış hesaptan dolayı yapının yanlış inşa edilmes durumunda, yapı yıkılıp yerini yenisi yapılabilir. Oysa arkeoloğun yaptığı bir yanlışlığın düzeltilmesine olanak yoktur. Kazı sırasında yanlışlıkla tahrip edilen bir uygarlık katmanını, yeniden yerine yerleştirilip düzletilemez. Bu yüzden arkeolog, çok bilimsel ve teknik titizlikle çalışmak zorundadır.

Yukarıda genel olarak değerilendirilmesi yapılan olguların özeldeki temel hedefi arkeolojik varlıklarımızdır. Ülkemizin doğa kaynaklarının sömürüldüğü her dönemde mutlaka arkeolojik varlıklarımız da sömürülmüştür. Emperyalizm, ekonomik sömürüsünü gizleyemeyecek duruma gelecebile, kültürel sömürüyü gizlemeyi başarabilmektedir.

Şiirin has kaynağı

Güzelim iş türküleri

TIMUÇIN ÖZYÜREKLİ

Tarihte insanın varlığıyla, alet yapmadan üretim sürecine doğru varolan insanda, söz ve müziğin yapısında, göze batan bir ortaklık vardır. Ses veya sözlü konuşma, yazışma, insanlar arasında haberleşmenin, anlaşmanın araçlarıdır. Belki diller ilk bakışta topluluklara göre değişim ve farklılıklar göstermişlerdir ama yine de bazı ülkelerin ortaklığı söz konusu olmuştur daima. (Geçtiğimiz günlerde düzenlenen Balkan Ülkeleri Yazarlar Toplantısı'nda Aziz Nesin birçok müsterek kullanılan sözcüklere ne güzel işaret etti...) İnsanın kullandığı araçlarla veya doğrudan bir şey meydana getirmesi sırasında göstermiş olduğu uyumlu davranış sürecinin ana etkenlerini oluşturur. Bu emekçinin kendi başına göstermiş olduğu üretim faaliyeti sırasında veya emekçilerin müşterek üretim çalışmaları sırasında müzikle uyum göstererek iş türkülerinin doğmasını getirir. Yapı olarak kendiliğinden akan dizelerin yanında zaman zaman tekrarlanan dizeler yani nakaratlar oluşturur iş türkülerini.

Emekçilerin türküleri basit yapıtlı türkülerdir. Halı, kilim dokuyan, demir döven, kürek çeken, döküm işçilerinin, tütün-pamuk çapalayan ırgatların türküleridir: iş türkülerini... Adana dolaylarının pamuk çapalama türküsü: vur çapayı, bunun ne güzel ömeğidir:

"Adana'nın pamuğu
Altın dolu sandığı
İnanmayın hep yalan
El kızının yandığı
Vur çapayı çapayı
Vur kazmayı kazmayı"
burada nakarattaki öfkesel boşalım, ritmin hızlanmasını nasıl vurguluyor? İlk dörtlükte yükselen gerilim nakaratta çalışma temposunu körüküyor ve bedensel çalışmayla, ses bütünleşiyor, düşünceyle birlikte yansıma durumuna giriyor. Kırsal kesimden kopmamış Çit Köylü Enver Gökçe de "Kirtim Kirt" şiirinde:

"Devril başımdaki kader
Dökül dâlimdeki yalan
Tutuş beynimdeki kibrit

Kirtim kirt
Kirtim de kirt
Kirtim de kirt
Kirtim kirt"

dizeleriyle kendini koruyup yansıtmıyor mu? Burada iş türkülerinin her sözcüğünde organik insan gövdesinin uyumlu bir hareketini de görürüz. Gövde veya kollar-bacaklar devinin halindedir ve ses ona eşlik etmektedir. Vücut organlarının gerilip boşalması ya da güçlüğü yenilemek için gerilim yüklü bir şekilde beklemesi, iş türkülerinin dizelerine ve nakaratlarına yansır. Karşılığı alınmayan emek, çalışma yeknasaklığı veya daha fazla üretim için gayret ya da genel olarak üretim için kolektif gayret iş türkülerinin oluşmasını sağlamıştır.

Burada Kasaba'da doğrudan gelen kürtlerin, kiremit-tuğla fabrikalarında çamur çeken, fırın boşaltan bir işçinin -korkunç sığağa rağmen- acılı sözleri yanık sesiyle bir türkü tutturduğu görülür. Söylenen türkü söyleyeni alıp götürmüştür bir yerlere ve yaptığı işi kolaylaştırmış emekçinin. Türkü güçlü bir destek olmuştur.

İkkel topluluklarda veya daha sonraki zamanların insan topluluklarının hep beraber çalışırken dillendirdikleri türküler çağların aşılmasıyla gelen işbölümü, belirlenmiş işlerde uzmanlaşma gibi iş türküleri de özelleşti, hatta söyleyiş ve kuruluştaki acemilikler yerini ustalığa, giderek ön plana çıkan sese, müziğe bıraktı. Giderken her toplum, kendi özelliklerine, varolan iş niteliklerine uyumlu iş türküleri geliştirdi. Bugün fabrikalarda dolu kentlerin emekçileri, dünün balıkçılıkla geçinen kabilelerinin iş türkülerinden farklı türküler üretiyor. Dünün dünyasında kolektif koşkuların, bitirilen işteki geleceğin güzel görüntüsü, sevinci çoğaltırdı. Balık dolu bir teknede kürekler hızlı çekildikçe kara biraz daha yakınlaşırdı. Oysa şimdi buna benzer duygular daha çok kırsal kesimde, hasat türkülerinde, bağbozumu şenliklerinin koşkusu sırasında söylenen türkülerde kaldı. Günümüz iş türkülerinde emek-sermaye ilişkisinin uzlaşmaz kavgası var artık. Ama yine de bazı gerçekleri göz ardı etmemede yarar var. Bakınız geçmiş yılların soluklu dergisi Yama Doğru'da (ocak - 1975 sayı: 11) Hüseyin Erdem imzalı yazı iki kurt iş türküsü için şöyle diyor:

"Türküyü, türkünün anlattığı olaydan ayıran, onu öznelikten ve sadece bir kurt iş türküsü olmaktan kurtaran nedir? Bu motifte yün eğirme işinin kendisi-dir. Türkü konusu olan işin kendisinin sınıfsal niteliğidir. Dünyanın neresinde olursa olsun ip-lik eğiren çiknçkızı kızları birleş-tiren, onları çalışmaları, iplik eğimeleridir. İplik eğiren kızlar hem çiknçkızı, hem işleri ile söyleşiyor, hem de özelemlerini çelişki ve tepkilerini sokuyorlar türkülerine." Bütün bunları okuduktan sonra "Çiknçkızı ya da Yün Eğiren Kızın Türküsü"ne şöyle bir bakmadan geçmek olmaz:

"Ağaçtandır çıknçkım ağaçtan
Ses gelir, çıknçkın sesi
Ağaçtandır çıknçkım, ağaçtan
Tıkırtısı, gıcirtısı çıknçkım
Aşağı illerin yününü eğiririm,
aşağı illerin yününü
Ses gelir, çıknçkın sesi
Aşağı illerin yününü eğiririm,
aşağı illerin yününü
Tıkırtısı, gıcirtısı çıknçkım"

Bu sözleri ve türkünün tümünü yorumlayan anlatımdan sonra, güzelim iş türküleri daha bir etkinleşiyor gözümüzde, şiirin maryası olduğunu daha bir kanıtlayıyor mu?

Şiirlerinde birleşenlerin ortak temaları

Şiir yaşamın özünü demektir. Beni sana, seni bana getiren yol. Yunanlı şair Ritsos'un dizlerinde kurduğu tren yoludur. Barışın, barış için kavranın, kardeşliğin koşkusu atar nabzında.

Kendi kendine uyumu, uyumsuzluğu, kıpırtısız bir deniz gibi sessizliği, dinginliği; hırçın bir deniz gibi koşkuyu, haykırığı simgeler.

Kaç yüzünlü şairce duyarlıklarla geçirdi insanlığı.

Batıdan doğuya, kuzeyden güneye.

San Asya, Kara Afrika. Ortadoğu. Kaç yüzyıl dilin adamı sözcüklerin tezgahında işlediler.

"Zannetme ki şöyle böyle bir söz,
Gel sen dahi söyle böyle bir söz."

diyen Şeyh Galib haklıdır. Nazım Usta ise, şairliğini şöyle tanımlar:

"Zanaatların en zorlusu şairlik
Yüreğini yiyecek
yedireceksin."

Şairlik zanaatının son güzelleri, şiirimizin yeni kuşakları 1970 sonrasında dar boğazlarında buldular kendilerini.

Daha şiiri öğrenmeden, şiire aykırı ne varsa çıktı onların karşısına.

Öğretinin derinliği, yol açıcılığı, tarihsel ağırlığı yönlendirici gücü yerine bilgisizliğin, özelliğin, kulaktan dolma koşullanmanın, biçimselliğin saldına çok geçmeden kabadayılığın vurucu gücü niteliğini alıverdi.

Nerde şiir. Nerde vuruşma.

Nerde şiir. Nerde slogan.

Nerde şiir. Nerde sevgisizlik.

Nerde şiir. Nerde faşizm.

Şiirle düşüp kalkmadan, yaşamın, güzelliğin düşmanına karşı koymak mümkün olsaydı keşke.

Necati Yıldırım. Benim ilk tutuklandığım yıl -1946- doğanlardan. Diyor ki:

"Yüreğin teslim olmasın,
Senin silahındır yaşamak."

İlk kez dört Mevsim Türküleri adlı kitabını okuduğumda kimi dizelerinin altını çizdiğim Özger Seçkin. "Kırlardan devşirdiğim birer çiçek bir de yürek" diyor ya asıl şu

Şukran Kurdakul

"Gör
Nasıl da çarpıyor kavranın
yüreği
Tüm yazgılardan data büyük."

Bilerek, kendini, koşkularını sınırlamanın yaratabileceği tehlikeleri göze alarak inceliğini koruyan Abdülkadir Budak, "Benim gibisin sen de -Yüreği ayaza durmuş" diyor. Gene kendini açan iki dize: "İbanar göğün mavisine - Yürek kuşum kanadını."

Derken başka çağrışımlara açık dizele:

"Vurmuş dağların sırtına
Yüreği taşıyacak kuş kanadı."

Şiiri öğrenim güzelliğinin, yaşamın düşmanına karşı koyan geçiş döneminin başka şairi İsmail Uyaroğlu, "Bekleyen bir yanın var benim, uman - İşte o diri tutuyor yüreğini" diyor. Gene ilk hapisliğimle yaşıt şairlerden Hidayet Karakuş bir yerde, "Yürekleleriyle bakıp gözleriyle sevinirler..." dizeleriyle yaklaşiyor halkına. Sonra yalın ama ne güzel dizelerle sesleniyor: "Senin yüreğin ekvator toprağımızın buğesi anadolulu yalvaç aydınlığı en güzel sen pişirdin taş gibi ve sıcak."

Ortak dil, ortak davranış, ortak duyarlık dönemini yansıyan son kuşak şairlerimizde "yürek" temasını vurgulamam sanırım buca yılın kahramanını çekene yüreğimize daralardan ötürü değil.

Olsa olsa, onları "yürek isteyen" nice dağlanmaları çerçerkenki özverilerinde geleceğin sesini duymak olabilir.

Geçen yazların birinde vurgulamıştım. Nazım Hikmet ustalarını sevmekte birleşenler, öğretiyi yaşama geçirme yollarını bulup çıkarmada da birleşeceklerdir diye.

Şiirleri gösteriyor işte.

Yine okuyacağım onları.

Ortak temaları işlemedeki özgünlüklerini göstermek bir yana, temeldeki birlikteliği sergilemek için.

15 16 Haziran'ların Yolunda

15-16 Haziran büyük işçi direnişi, aradan geçen dokuz yıllık bir döneme karşın önemini ve öğreticiliğini koruyor. Direnişin öncesindeki ve sonrasındaki olaylar ve bunların siyasal sonuçları işçi sınıfı hareketi açısından büyük önem taşıyor.

İşçi sınıfı mücadelesinde zaman zaman bir olay bir yandan bir dönemin karakterini somutlarken, diğer yandan da o döneme kadar yükselerek sürmüş olan mücadelenin ulaştığı noktayı simgeleyerek yeni mücadele ufuklarını açar. İşte 15-16 Haziran direnişi bu niteliği ile işçi sınıfı hareketi açısından önemli sonuçları da birlikte getirmiştir. Ve hiç kuşkusuz böylesi bir direnişten işçi sınıfının uzlaşmaz karşıtı da kendisi hesabına önemli sonuçlar çıkartmış ve bunları yaşama geçirme uğraşını sürdürmüştür.

15-16 Haziran öncesinde, büyük sermayenin DİSK'te somutlaşan ilerici sendikal hareketi tasfiye işin gündeme getirdiği baskı ve engelleme tasarılan, işçi sınıfının artan mücadele ve direnme yeteneğinin büyük sermaye için taşıdığı önemi de ortaya çıkartıyordu. İşçi sınıfı nicel olarak gelişmekteydi; ülke hızlı bir kapitalistleşme sürecinin içine girmişti; tarım kesiminde ilişkiler giderek çözülüyor, işçi sınıfı saflarına her geçen gün yenileri katılıyordu. Dışa bağımlı kapitalistleşme sürecinde ise sorunlar giderek büyüyor, içinden çıkılmaz duruma geliyordu. Tekelci büyük sermaye işçi sınıfının politik ve sendikal hareketinin gelişmesini durdurmak, giderek yükselen toplumsal demokratik muhalefetin sesini kısmak için yeni baskı yöntemlerini gündeme getiriyordu. Hazırlanan baskı tasarıları demokratik toplumsal muhalefeti susturmayı, ilerici sendikal hareketin gelişmesinin önüne set çekmeyi amaçlıyordu. 274, 275 sayılı yasadaki değişiklik tasarısı, Anayasa Nizamını Koruma, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri ve Dernekler Yasalarındaki değişiklik tasarıları bu amaca yöneliyordu. 274 ve 275 sayılı yasalardaki değişiklikler gerçekleşirse gerici Türk-İş dışındaki sendika ve konfederasyonlar yetkisiz kalacaklar, ilerici sendikal hareket fiilen tasfiye edilmiş olacaktı. O dönem muhalefette bulunan CHP ise 274 ve 275 sayılı yasalarda yapılacak olan değişiklikleri savunuyor, hazırlıklara aktif olarak katılıyordu. Parlamentodaki sermaye partilerinin ilerici sendikal hareketi tasfiye etmeye yönelik bu

hesaplarının karşısına çıkan Türkiye İşçi Partisi, yasalarda değişiklik yapılmasına şiddetle karşı koyuyordu.

15-16 Haziran direnişi işçi sınıfının böylesi hesapları karşı uzlaşmak bilmez tepkisini ortaya çıkarttı. Giderek daha da büyüyen gelişen işçi sınıfı, ilerici sendikal hareketi tasfiye etmek, sendika seçme özgürlüğünü ortadan kaldırmak isteyenlere karşı geçilmez bir duvar oluşturdu. İşçi sınıfının çıkarlarına yönelik bu tür hesaplar geniş işçi yığınlarının tepkisiyle karşılaştı. Tepkinin ulaştığı boyutlar, işçi sınıfının ilerici sendikal hareketinin varolan etkinliğinin çok daha ötesine ulaştı. Engel tanımadan yürüyen yüzbinlerce işçi, demokratik hak ve özgürlüklere el uzatılmasına izin verilmeyeceğini, çıkarlarına ve kazanımlarına sahip çıkmada hiçbir ödün vermeyen kararlılığını gözler önüne serdi. 274 ve 275 sayılı yasalarda yapılan değişiklikler Türkiye İşçi Partisi'nin yasa kesinleştiği zaman Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı müracaat ile iptal edildi. Direnişin ulaştığı boyutlar CHP'nin geri adım atmasına da neden oldu. Manevra yapan CHP, Anayasa Mahkemesi'ne başvurmak zorunda kaldı.

Artık güçlü dosta düşmana kabul ettiren işçi sınıfı bu kararlı eylemiyle "işçi sınıfı devrimde öncül olamaz" diyen küçük burjuva "sosyalist"lerine de en anlamlı yanıtı verdi. Diğer yandan da tarihinde bu boyutlarıyla ilk kez siyasi bir hedef etrafında birleşip direnenek "kendisi için sınıf" olma yolunda emin adımlarla ilerlediğini gösterdi. İşçi sınıfının büyük ölçüde kendiliğinden gelişip geniş boyutlara varan direnişi, demokratik toplumsal muhalefetin diğer kesimleri için de örnek bir mücadele oldu.

Büyük sermaye de 15-16 Haziran eyleminden kendisi için önemli sonuçlar çıkarttı.

Tekelci büyük sermaye, işçi sınıfının, sendikal hak ve özgürlüklerine sınıksız sarılmanın yanısıra, tüm demokratik hak ve özgürlüklerin de baş savunucusu konumunda olduğunu gördü. İşçi sınıfının hızla siyasal bilinçlenme sürecine girdiğini izlemiş olmak tekelci büyük sermayeyi kendi hesabına yeni "önlem"ler almaya, yeni tertiplere girişmeye yöneltti. Daha 15-16 Haziran olaylarından kısa bir süre önce dönemin İşçileri Bakanı Menteşeoğlu "TİP Kapatılmalıdır" diyordu. İşçi sınıfının gün geçtikçe yükselen mü-

cadelesinin önüne bir set çekmek için söylenmiş olan bu sözler, 15-16 Haziran olaylarından sonra paniğe kapılan büyük sermaye tarafından en önemli politik hedef olarak gündeme alındı. Türkiye İşçi Partisi'ne yönelen çok yönlü saldırılar giderek daha da arttı.

Öte yandan büyük sermaye, bu tür yasa tasarılarıyla ilerici sendikal hareketi ortadan kaldırmaya gücünün yetmeyeceğini de gördü. İlerici sendikal hareketin ortadan kaldırılması için, öncelikle bu hareketin birliğinin parçalanması gereği büyük sermaye tarafından çıkartılan bir başka sonuç oldu. 15-16 Haziran olaylarından sonra, Milliyet Gazetesinin "Durum" sütununda şunlar yazılıyordu: "TİP gibi, TÖS gibi, DİSK gibi bazı çevrelerin allerjilerini çeken kuruluşların zorla yok edilmesi çabalarını daima kınadık. Bunun hem anti-demokratik olduğu, hem de patlamalara yol açacağı görüşünü savunduk... Bunun ... son ders olmasını dileriz." Tekelci büyük sermayenin bu "ders"ten yararlanmadığı söylenemez. Türkiye'yi 12 Mart karanlığına sürükleyen yolunda olan büyük sermaye, bu yolda hesaplarına daha bir netlik kazandırdı. Ve nihayet büyük sermaye 12 Mart karanlığında, çok yönlü saldırılara uğrayan Türkiye İşçi Partisini ve birçok demokratik kuruluşu kapattı. Bu dönemde DİSK'in eylemlerini niil dayatmalarla engelledi. İşçi sınıfının bağımsız politik örgütü Türkiye İşçi Partisi ile sendikalar ve demokratik kitle örgütleri arasındaki uçurumlar sokmaya, sınıf sendikacılığı geleneğini sulandırmaya çalıştı.

Bugün hâlâ tekelci-büyük sermaye bu derslerden yararlanıyor ve ayrılıkçı, tasfiyeci her adımdan kendisi için sonuçlar çıkarmanın yollarını buluyor. Unutmamak gerek: tekelci büyük sermaye 1 Mayıs 1979 gösterilerini engellemeye kalkışırken hesaplarının temel dayanakları bu tür ayrılıkçı adımlardan başkası değildi. Bugünkü koşullarda ayrılıkçılığı önleme adına yola çıkar görünse bile, gerekçesi ne olursa olsun gündeme getirilecek tasfiyeler, büyük sermaye için yeni olanakların kapısını aralamaktan başka sonuçlar getirmeyecekler. İşçi sınıfı hareketinin görkemli 15-16 Haziran eyleminden çıkartması gereken ve bilimsel sosyalistlerce çıkartılan dersler hiçbir sudan gerekçenin ardına sığınılıp küçümsenmeyecek ya da görmezlikten gelinmeyecek kadar yaşamsaldır.